

április 20.
 Lloyd Expr.
 telefon
 19
 szövegek
 atók
 izhatóbb
 ára
 I.
 árban, a
 mellett.
 kinthető.
 g viseli.
 zelőgé-
 szemelött
 nk Braun
 obb orto-
 gátásával.
 kikerült
 a talmudi
 zsidó ne-
 készíteni.
 eink már
 תורה
 s tagnak!
 a produk-
 eszközü-
 tézmenyt.
 Rosmann
 elnök
 757
 pf ez
 adós!
 gyvárad
 gogoruan
 Z Claj
 nélküli
 ó por
 területén
 nia
 egjobban
 aó szer
 marja
 jank az
 zatóktól.
 E A L
 valódi.
 rász
 d 30.
 zman
 da 40

Szerkesztőség kiadó-
 hivatal és nyomda
 Cluj-Kolozsvár, St. Baron
 t. Pop (Brassai-utca) 10
 Telefon:
 szerk. és kiadóhivatal
 977, 228 és 1047
 Es. N. Sz. — — — 228
 Egy szám ára pályaudva-
 ron és vidéken is lej 5
 Bukarestben — — 5

Dr. Ramasetter Róbert
 szerk. 2. II. 8.
 Budapest

KELET

POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
 Romániában
 Egész évre — — 1050
 Félévre — — — 550
 Negyedévre — — 290
 Egy hónapra — — 100
 Az előfizetési ára „Föld”
 című folyóirattal együtt
 hav-ként 10 lejjel drágább
 Csehszlovákiában
 Egy hónapra — ck 40—
 Egyszám ára — ck 2—

1926 április 21 Szerda Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 86 szám 5686. Ijjar 7

Massolini és az új olasz imperializmus

Irtta David Lloyd George

Lloyd Georgenek ez a cikke az United Press Assocations útján került a világ-sajtóba.

Európa legvitatottabb egyénisége ma két-ségtelenül Mussolini, a diktátor. Vannak Európában más diktátorok is, körülbelül öten, akik a Fekete-tenger és az Óceán között uralkodnak. De egyetlen diktátor sincs, akit a világ annyi figyelemmel kísérne, mint az olasz Duce. Ezt az izgalmas érdeklődést azonban a hírhedt olasz államférfi nem kizárólag a Matotti-féle gyilkossággal és egyéb alantas eseményekkel érdemelte ki. A növekvő érdeklődést és a még növekvőbb nyugtalanságot személyi iránt Mussolini agresszív külpolitikájával váltotta ki, melynek első mozzanata Tripoliszba való utrakelése volt egy hadihajó fedélzetén. Ez az utazás külsőségeiben úgy zajlott le, mint egy ókori, vagy újkori Cézár utazása, aki birodalmának egyik tartományát látogatja meg. Ha ez a tett nem volna egyéb, mint hű dicsekvés, — a világ nevetne rajta: a külföldön azonban az az érzés vett erőt, hogy az ügynek ominózus jelentősége van.

Mussolini azonban sem Julius Cézár, sem Oliver Cromwell, még kevésbé Bonaparte Napoleon, hanem legfeljebb egy második Bonaparte Lajos, aki ugyancsak reakciója volt egy olyan politikai káoszhoz, amelyet gyakorlati érzéssel nem rendelkező álompolitikusok uralma idézett elő. Ezek a politikusok kétségbeesésbe és nyugtalanságba döntötték Franciaországot, ezért aztán a franciák felszabadítóként üdvözölték azt a vaskezű politikát, amelyet Napoleon inaugurált. Napoleon Lajosnak a francia kamrában elmondott beszédét, amelyet az államcsiny napjaiban tartott, szóról-szóra megismételhetné most olasz utódja. A későbbi harmadik Napoleon a következőképpen definiálta programját: „Benn az országban: rend, tekintély, hit, a nép jóléte; kifelé a nemzeti becsület.” Ugyanaz, amit más szavakkal a fascizmus céljaként Mussolini körvonalozott: „Mi más a fascizmus, mint tekintély a nép előtt, tisztelete a diszciplínának, törvény és rend?”

Egyetlen történelmi analógia sem abszolút érvényes. De megállapítható, hogy a második francia császárság eseményei és az olasz fascista uralom között sok a rokonzás.

A Bonaparte dinasztia a francia forradalom gyermeke volt. De a második császárságnak és a fascizmusnak elvi magatartása a demokrácia ellen ugyanaz. Mindahétt arra hívta fel a népet, hogy szabadon válassza meg parlamenti képviselőit, de a valóságban mindkét esetben a kormány választott, hogy olyan parlamentje legyen, mely mindenben vak eszköze. A két diktátor közül egyébként Mussolini az őszintebb, aki egyáltalán nem titkolja megvetését a parlamentáriszmus bármilyen formája iránt.

Minden diktátor ürelmetlenséggel viseltetik minden olyan alakulat iránt, mely a miniszterek működését kritika alá veszi. Lenin nem bízott az orosz paraszokban, akik kilencven százalékát teszik ki az orosz dolgozóknak. Ellenük hatszázezer kommunisztát vonultatott fel. Mussolini kijelentette, hogy mögötte kétmillió fascista áll. Am ez a kétmillió fascista egy hatodát sem teszi ki a felnőtt férfinepességű Itáliának. Mussolini épügy, mint Lenin nyíltan gyűlöli a demokráciát és hatalmukat az erőszakra alapították. Amiként ezt Mussolini ki is nyilatkoztatta: „A mi erkölcsünk az erőszak, feltéve, ha azt idejében és lovagias módon alkalmazzuk.”

Vajon Franciaország és Németország fog-

ják Itália példáját követni? „Szabadság” és „demokrácia” a háboru utáni Európában sokat veszített eredeti értékéből. Ennek tudható be, hogy Németországban és Franciaországban, valamint egyes kisebb országokban is fascista tünetek vehetők észre. Az olasz fascizmus sikerei, vagy kudarc i fogják eldönteni tehát ezeknek az országoknak sorsát is.

Kétségtelen, hogy gazdasági téren figyelemreméltó eredményeket ért el a fascizmus. De ugyanez a siker és annak kísérő szimpptomái jellemzők a francia császárság első éveit is. Ha az olasz gazdasági élet továbbra is előrehalad, akkor a fascista uralom igen hosszú életet biztosít magának Olaszországban és állandó veszedelmet fog jelenteni a demokratikus megmozdulásokra. A világhelyzet általában véve sem kedvez most a demokráciának.

Az európai diplomáciát azonban a fascista uralomnak nem annyira belső ügyei foglalkoztatják, hanem a fascizmus külpolitikai magatartása. Hogy még egyszer visszatérjek a második francia császárság analógiájához: a különböző

külgyminisztériumokban vagy azt kérdik önmaguktól az emberek, hogy mit akar Mussolini, vagy pedig, hogy mit fog még elkövetni? Mussolini azt a feladatot tűzte maga elé, hogy felélessze a régi Róma imperialista szellemét, ami Olaszország szomszédjainak nyugalma tekintetében tulságosan is sikerül neki.

Ha azzal fenyegetőzik Mussolini, hogy hadtesteivel átkel a Dolomit-alpokon, — Németország nyugtalanodik, ha arról beszél, hogy Olaszország jövője a tengeren van — Franciaország érzi magát kellemetlenül. A tripoliszi látogatást nem lehet pusztán diszputázásnak tekinteni, mert Mussolini nemcsak hatalmát akarta csillogtatni ezzel, hanem sokkal mélyebb céljai voltak vele: demonstrálni a régi római birodalom szelleme mellett, amelynek hatalma ülnökött Itália határain. sőt az afrikai partokra is átcsapott. Az, aki Mussolini tripoliszi beszédében fontoskodó frázisokat lát csupán, egy szép napon arra ébredhet, hogy a római birodalom visszaállításának álma könnyen megvalósulás előtt áll.

Csang-Cso-Lin csapatai bevonultak Pekingbe

A győztes kínai vezér nem garantálja Carachan orosz követ életét

(London, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csang-Cso-Lin csapatai tegnap bevonultak Pekingbe. A szovjetkormány kérte, garantálják Carachan orosz követ életét, Csang-Cso Lin azonban kijelentette, hogy semmifele megbeszélésre nem hajlandó.

Tuan-Csi-Jui a polgári jóléti bizottság hozzájárulásval ismét elvállalta az elnöki méltóságot. Csao-Kun elmenekült.

Az „United Press” egyik képviselője, aki a kínai nemzeti hadsereget visszavonuló útján egészen a Nanka-szorosig kísérte, jelenti, hogy a visszavonulás példás rendben sikerült. A Tungcsau szakaszon állomásozott csapatok legteljesebb rendben vonulnak vissza. A hadsereg kitűnően fegyelmezett egységei elvonultak az északi városfal mellett és Peking mögött bevagonirozták magukat, hogy Kalganba eljuthassanak.

Pekingben példás rend uralkodik, az üzlethelyiségeket részben már kinyitották és remélik, hogy a normális állapotok már a napokban vissza fognak térni.

Mussolini visszatért afrikai útjáról

A mai olasz nemzeti ünnepeken fogja kifejtteni Mussolini külpolitikai programját

(Róma, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Cavour-hadihajó, fedélzetén Mussolini miniszterelnökkel befutott Gaeta kikötőjébe, ahol katonai tiszteletadással fogadták. Innen különvonat vitte Mussolinit Rómába, ahol este nyolc órakor érkeztek meg. A vasúthoz az összes fascista szervezetek kivonultak, akiknek tagjai zászlóik alatt a vasútállomástól egészen a vezér lakásáig kordont vontak.

Rómában nagy érdeklődéssel tekintenek a holnapi nemzeti ünnep elé, amelyet a tradíció szerint Róma alapításának megünneplésére tartanak. A Tripoliszból visszaérkezett Mussolini ezt az ünnepet készült ugyanis felhasználni, hogy az olasz imperializmus jövő terveiről és Olaszország gyarmati aspirációiról nagyobb beszédet tartson.

A fascizmus imperialista tervei által keltett nyugtalanság, amelyet az orosz—német szövetségi szerződés valamennyire háttérbe szorított, tovább tart az érdekelt államokban. Törökországban, amely öt korosztályt mozgósított érdekeinek védelmére, megvannak róla győződve, hogy az újabb olasz gyarmati ambíciók első sorban Szmirna és Anatólia felé irányulnak és ezért szükségesnek tartják már jóelőre megtenni a szükséges óvintézkedéseket. Az angláknak a szükséges irányban folyó tárgyalások a val kedvező irányban folyó tárgyalások a moszuli petróleumterületek vitás ügyében a török kormány kezét egy esetleges orosz támaszával szemben különben is sokkal szabadabbá teszik, mint eddig.

Az olasz sajtó meglehetősen izgalommal fogadja a francia szenátusban lefolyt haditengerészeti vitát, amely a földközi-tengeri hajóraj megerősítését az olasz expanziós tervekkel imedokolta. A fascista Impero örvendetesnek tartja,

hogy a francia szenátusban végre nyilvános vita tárgyává tették azt az olasz követelést, hogy Franciaország gyarmati birodalmának felét engedje át Olaszországnak. Ez a vita, a lap szerint, jó kezdet ahhoz, hogy a két ország tiszta kártyákkal játszva, megállapodáshoz jusson.

A fascista vezetőkörökhöz közelálló „Tevere” viszont továbbra is azt kívánja, hogy a Népszövegségtől a volt német gyarmatok fölötti mandátum Olaszországra való ruházását követeljék. Ha Németország tiltakozna ez ellen, Olaszország, a lap szerint, nem sokat törődne a német handabandázással, hanem egyedül is elhárítaná az utjából a németek által támasztott minden akadályt.

Benes a román-olasz szövetségről

A mai „Argus” interjú közöl Benes csehszlovák külügyminisztertől. Arra a kérdésre, hogy egy esetleges román-olasz megegyezés befolyással lehet-e a kisantant strukturájára, Benes azt válaszolta, hogy a kisantant szerepe a béke fentartása és bármily szerződés, amely a kisantant államai és más államok között ugyanezzel a céllal létrejön, csak használ a kisantant céljának.

Benes azután az európai államok gazdasági közeledésének szükségét hangoztatta, megállapította azonban, hogy ez a közeledés még nem valószínű meg csak akkor, ha a tapasztalat megmutatja, hogy milyen módszerrel lehet célhoz jutni és a helyzet kellőképpen megéri, mert bizonyított tény, hogy a népek jóléte csupán hosszú szenvedések és családok árán érhető el, hiszen csak így hajlandók egoista érdekeik feláldozására.

Széppé

varázsol

ELIDA
IDEAL-SZAPPAN

Tisztább, enyhébb és sokkal kellemesebb illatú.

A kormány ismét tárgyalásokat kezd a magánvasutak megvételéért!

Még 2700 kilométernyi vasutvonal átvételéről fognak tárgyalni

(Bucuresti Bukarest, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, márciusban a közlekedésügyi minisztérium két nagyfontosságú meg egyezést létesített és ezzel 17 erdélyi magánvasut került az állam tulajdonába. A konvenció megkötésével egyidejűleg tárgyalások indultak meg a Lemberg—Csernovitz—Jasi és az arad—csanádi vas uti hálózatok megvételére is, ezek a tárgyalások azonban a kormányváltás következtében megszakadtak. Most az új közlekedésügyi miniszter intézkedett, hogy az átvételre irányuló tárgyalásokat a minisztérium ismét felvegye a magánvasutak részvénységével.

Az arad—csanádi magánvasutak ügyével egyben már a Népszövetség is foglalkozott, mert a részvényesek kifogást jelentettek be a román kormány azon rendelete ellen, amellyel ezt a 636 kilométeres vasutvonalat a CFR rendelkezésére bocsátotta. A liberális kormányval folytatott tárgyalások igen kedvező mederben haladtak és ha a kormányváltás nem következett volna be, az átvételre vonatkozó egyezmény már létrejött volna.

A közlekedésügyi miniszter az erdélyi és bukovinai magánvasut-részvényeseket felszólította, közzöljék az időpontot, amikor megbízottaik a tárgyalások felvételére a minisztériumban megjelenhetnek. Az állam részéről C. Raileanu közlekedésügyi államtitkár és Eugen Neculceat jelölték a tárgyalások lefolytatására.

Itt említjük meg, hogy szombat délután tilt össze a minisztériumban a közlekedésügyi tanács, amely alkalommal Valeanu miniszter a próbálás végett a tanács elé terjesztette a még meg nem vásárolt, de jelenleg az állam kezelésében álló magánvasutak új beosztásainak tervezetét. A tanács a tervezetet elfogadta és kimondotta, hogy a mintegy 2700 kilométernyi vasuti vonalak továbbra is az állam kezelésében maradnak.

Gyújtogatás okozta a „Codrul Maramuresan” faüzem pusztulását

Egy elmaradt árverés bünygyi utra terelődött epilógusa

(Sighet-Máramarossziget, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rövid híradásban már beszámolt az Uj Kelet arról az óriási tüzvészről, amely a múlt hét szerdáról csütörtökre virradó éjjel a Tisza partján levő „Codrul Maramuresan” hatalmas fűrésztelepet elpusztította. A borzalmas katasztrófa után azon gyanu alapján, hogy a fűrésztelepet felbérelt tettesek gyújtották fel, a rendőrség azonnal megindította a nyomozást. A nyomozás eredményeképpen még csütörtökön letartóztatták Wiesel Salamon helybeli kereskedőt. A letartóztatás annak alapján történt, hogy a nevezett közeli rokonságban van a Codrul Maramuresan egykori tulajdonosaival, akik jelenleg Amerikában laknak. A hatóságok első pillanatban így természetesen Wieselre gyanakodtak. De miután Wiesel a vád alól tisztázta magát, azonnal szabadon bocsátották. A rendőrség további nyomozásának, valamint Varga Jánosné, a fűrésztelep-gondnok feleségének vallomására ma igen súlyos gyanu alapján letartóztatták Janovits Salamont.

Janovits csak nemrég költözött be Szigetre a Szigetköz közel eső Apsából, ahol gazdálkodással foglalkozott. Ezelőtt két évvel költözött be a városba és a falun eladott jószágáért kapott párszáz ezer lejjelel Szigeten akart valami üzletbe fogni. Ez az utóbbi azonban sehogysen sikerült neki, rövid idő alatt egész pénzét megerte és koldusbotra jutott. Husvét előtt a nyomorúság annyira vitte a szerencsétlen embert, hogy a padláson akarta magát felakasztani. Szerencsére a szomszédok észrevették és meghiúsították öngyilkossági kísérletét.

Janovits ügyében a kihallgatott Vargáné azt vallotta, hogy Janovits a katasztrófát megelőző nap kinn járt a fűrésztelepen azon ürügy alatt, hogy a holnapi árverésen óhajt résztvenni és ebből a célból jött előre megtekinteni

a különböző gépeket. A rendőrség ezenkívül még azt állapította meg, hogy a helyszínen talált két benzines bádóg a Janovits tulajdonát képezi.

Janovitsot ma az ügyészségre kísérték, ahol — mint értesültünk — töredelmes vallomást tett.

A „Codrul Maramuresan” leégésével kapcsolatban a következőket tudtuk meg: A nevezett fűrésztelep első tulajdonosai az egész Máramarosban nagy szerepet vívó Wiesel-testvérek fakeskedők voltak. Ezek a Wiesel-testvérek azonban a múlt évben váratlanul eltűntek a városból. Állítólag többrendbeli csalást követtek el, minek következtében kénytelenek voltak Romániából megszökni. Ma a jól informáltak szerint Amerikában tartózkodnak.

Wieselék eltűnésével a „Codrul Maramuresan” a hitelezők kezére jutott, akik meggyeztek abban, hogy a fűrésztelepet alkalomadtán jó áron eladják. Ezelőtt egy pár hónappal jelentkezett is a vételre egy ruszinszkói érdekeltség. A vételt azonban az utolsó pillanatban meghiúsította a nagyszabasi „Creditul Technic”, amely utóajánlatot tett a fűrésztelepre és tekintettel arra, hogy az utóajánlat több mint egymillió lejjelel ért többet a telepért, a hatóságok közbeléptek és ezévi április 15-re nyilvános árverést hirdettek. Az árverés azonban, mint már tudjuk, nem tarthatták meg, mert az éjjel porráégett a hatalmas fűrésztelep. A „Creditul Technic” kiküldött képviselői, akik hivatalos minőségben érkeztek le az árverésre, bosszu művének minősítik ezt a gyújtogatást. Janovits Salamon vallomása is elég ok különben erre. Az eddigiek alapján a napokban számos letartóztatás fog történni.

Berlin zenei életének egyévi mérlege

— Az Uj Kelet állandó berlini munkatársától —

Berlin, apr. 20. Az 1925/26. szezon Berlin zenei életében is igen változatos volt. A jó aranyárakban fizetett hatalmas fellépti díjak az európai és kontinensenkívüli zenevilág legnagyobbjait is idecsalják. A koncerteken különben nem igen lehet érezni az általános rossz konjunktúra hatását. Minden név, aki művészileg tényleg ígér valamit, megtölti a koncerttermekeket.

A hegedűművészek legkiválóbbjai látogattak meg ez évben Berlint. Hubermann Bronisbauer kétévi szünet után jött újra Berlinbe, ahol a megszokott lelkes módon ünnepelték ezt a különös művészetlehetőséget. Hubermann tényleg egészen különös egyéniség. Hideg, komolyarca, melyen soha egy mosoly nem fut végig, merev, ügyetlen hajlongás. Mindent leolvashat az ember erről az arcáról, csak éppen azt a meleg átértett művészi játékot nem, amelyről Hubermann az egész világon ismerik. Mert ő nem virtuóz, nem a technika mestere, hanem igazi művész. Minden hangja precíz, a legkötelesebb vonókezelés jellemzik. Játékának egészen különös szuggesztív ereje van, az egészen laikus hallgatót is magával ragadja és viszi hangulatból hangulatba.

A pacifista virtuóz

És mikor először megjelenik a pódiumon, egészen bizonyos, hogy azoknak, akik először látják és hallják, unszimpatikusnak fog tűnni ez az ember. Egy állandó kesernyés mosoly játszik az ajkán és az ember az gondolná, hogy valami mindenkire lenéző mosoly ez. Pedig Hubermann élete teljesen ellentmond külsőjének. Nemcsak játékával bizonyítja ő, hogy nagy meleg érző emberi életet élő egyéniség, hanem politikailag is tevékenykedik. A nemzetközi pacifista mozgalomban élénk fontos szerepet játszik, Condanhove Kalerji Pán Európa gondolatának egyik legjelentékenyebb propagátora. Rövid berlini tartózkodása alatt két igen szellemes, tartalmas cikket írt a „Vossische Zeitung”-ban a Pan-Európa-mozgalom aktuális kérdéseiről.

A hegedűsök közül azonban a berlini közönség a magyar Vécsy Ferencet szereti a legjobban. Ezt már csodagyerek korától ismeri és tiszteli a német főváros. Az ő sikerével senki sem tud versenyezni. Koncertjeire a legnagyobb termek is kicsinek bizonyultak, úgy, hogy legutóbbi két estéjére

impresszáriója Berlin egyik legnagyobb színházhelyiségét, a Gross Volkspert bérelte ki.

Vécsy minden koncertjén másik oldalról mutatkozott be. Az első után a kritika megállapította, hogy ő a világ legkiválóbb Bach-interpretátora, a második után azt írták, hogy Paganini-t senki sem tudja hozzá hasonlóan játszani és a harmadik után ugyancsak egyhanguan úgy vélik a kritikuskok, hogy Vécsynek a legjobban fekszik könyvű, egyszerű hangulatos előadái darabok interpretálása, mert ezekben tudja egyéniségét legszababban kiélni.

Ugy hiszem, nagyobb elismerés nem is kell, mint az ilyen, amelyet egyhangulag adnak és amely minden formában kiválónak talál egy művézt.

Jaucha Heifetz, az Uj Kelet által is már több ízben említett virtuóz volt azután a soron, aki azonban Berlinben nem tudta megnyerni magának a közönséget. A kritika megállapította ugyan, hogy Heifetz a legkiválóbb virtuózok egyike, de kétségtelen, hogy játéka minden melegséget, bensőséget nélkülöz. Ő inkább csodálják, mint megértik hallgatói. Hubermannnak teljesea ellentéte.

Vasa Priboda a cseh Kubelik tanítvány már a múlt szezonban megnyerte magának a berlini közönséget. 24 éves fiatalember, aki szintén már a teljeseen beérkezett, kiforrottak közé számítható. Priboda mindenütt, mint a legkiválóbb Paganini-interpretátor ismeretes, de a kritika teljes elismerésével találkozott saját hegedű kompozíciói is, melyek közül a „Romanel II” című direkt örökértékűnek tartják. A sajtó nagy sikere kísérte Talmányi koncertjeit.

Az orchesterek

Az orchesterek ezévi produkciói szintén igen változatosak voltak. Ezek közül természetesen az első helyet a „Berliner Philharmonische Orchester” foglalja el, amely az egész világnak egyik legnagyobb és legkiválóbb zenekara.

Két legkiválóbb dirigense Wilhelm Furtwängler és Bruno Walter.

Furtwängler neve az egész modern zene történetében jelentős szerepet játszik. Ő mint a leipzig „Gewandhaus” dirigense exponálta magát az akkori német zenei közvéleménnyel szemben, a modern orchestra'is zenéért és kétségtelen, hogy igen nagy részben neki köszönhető az, hogy a modern zene

rövid pár év tömegeket. H dirigálta elős Bartók, Kodály meg a német

Bruno W a bécsi „Sta gon, mint a ismerik. Jele zeneigazgató, sen átszervez operaházból lett, melyek chrit jóval dese mellett koncertjeit is mely a zenei számta megy

A zongor Emil koncert vérosokból egyetlen ko rint Sauer mert kvalitás

Berkek közönség elő darabjai közt mélyesen jel monische O kiváló művét Bruno Walte régi jó barát

A modern viselője Doh grammal lép régi, népzert dalom után

Három és mint zor Dirigensi, de legnagyobb e kiválóbb krit aki a legna kvalifásaihoz a világon.

A „Berlin zenekari dara már nem ta Mindenki kiv Kodályval, S abszolud erde hiérezhetők a

A kamar magasló esen szereplése. Sz fiatal emberel Európa ismer udvar meghiv

Feltünően énekesnek ko A berlini me rendes évi es el, de azok a ember találko kimaradtak.

Battis iniberg a legna Pattiera a tar az utolsó pill Joseph So jöttek el Ber

Jadlowker nem adott Be mették el is csunya gesztu nem tudja ne Az idény nője Mária S koloraturéneke hű partnere. állomásain, el és az idén kötelezte hoss

A szezon esemény. Je Stadtoper pé méztesen ez vésző kihang

rövid pár év alatt meghódította magának a német tömegeket. Ha megger „Paciffic“ c. symphoniáját ő dirigálta először Berlinben, Alban Berg, Hindemith, Bartók, Kodály zenekari műveit ő általa ismerte meg a német nagyközönség.

A legnagyobb opera-dirigens

Bruno Walter a müncheni, majd a múlt évben a bécsi „Staatsoper“ dirigense volt. Az egész világon, mint a legkiválóbb operadirigens (Wagner) ismerik. Jelenleg a berlini „Städtische Oper“ főzeneigazgatója, melyet rövid pár hónap alatt teljesen átszervezett, úgy hogy ezen eddig másodrendű operaházból Németország legkiválóbb operaszínpada lett, melynek főnöke ma úgy a drezdai, mint müncheni jóval felülmúlja. De széleskörű tevékenykedése mellett még a „Philharmonische Orchester“ koncertjeit is dirigálja minden hónapban egy estén, mely a zenei közönség előtt, mindig külön eseményként számít.

Zarándokut egy koncertre

A zongoraestek legnagyobb szenzációja Sauer Emil koncertje volt. A legtávolabb fekvő német városokból özönlött a közönség az agg művész egyetlen koncertjét meghallgatni és a kritika szerint Sauer még ma sem veszített semmit régi ismert kvalitásából.

Bartók Béla neve igen jó cseregésű a német közönség előtt és aig van zongorakoncert, amelyen darabjai közül ne adnának valamit. Ez évben is mélyesen jelent meg Berlinben, ahol a „Philharmonische Orchester“ kísérettel játszotta el két kiváló művét. A filharmonikusokat ez alkalomból Bruno Walter dirigálta, aki különben Bartóknak régi jó barátja és tisztelője.

A modern magyar zenének másik kiváló képviselője Dohnányi három es ére terjedő koncertprogrammal lépett a berlini közönség elé. Dohnányi is régi, népszerű név Berlinben. Pár évig a forradalom után a berlini Musikhochschule tanára is volt.

Három estén, mint komponista, mint dirigens és mint zongoraművész mutatkozott be Dohnányi. Dirigens, de különösen művészi képességeiről a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkoztak a legkiválóbb kritikusok, Adolf Weissmann szerint pl. aki a legnagyobb német zenekritikus, Dohnányi kvalitásaihoz hasonló művész csak kettő három van a világon.

A „Berliner Symphonie Orchester“ által előadott zenekari darabja a „Ruralia Hungarica“ azonban már nem találkozott oly általános elismeréssel. Mindenki kiváló komponista honfitársaival Bartókkal, Kodályval, Szántóval hasonlította össze, akiknek abszolút eredetiségével szemben Dohnányi erősen kiérezhető az idegen hatások.

A kamarazene

A kamarazene-koncertek közül különösen kiemelendő a legújabbak között a Lehner quartett szereplése. Szintén négy budapesti művész. Egészen fiatal emberek, kiknek nevét azonban már egész Európa ismeri. Londonban például az argol királyi udvar meghívására játszottak Lehnerék.

Feltűnően kevés volt az idén az énekesek és énekesnők koncertje. És különösen a külföldieké. A berlini megszokott nevek és a német vidéki nevek rendezési évje természetesen az idén sem maradt el, de azok a külföldi nevek, akikkel a tavaly az ember találkozott a berlini koncertdobogókon, az idén kimaradtak.

Batistini adott egy koncertet és Helge Lindberg a legnagyobbak közül, Piccaver és Tino di Patiera a tónonisták jó remetzközi szokása szerint az utolsó pillanatban lemondtak a koncertet. Joseph Schwarz és Schaljapin egy egy estére jöttek el Berlinbe.

Jadlowkert elfelejtették...

Jadlowker két év előtti hatalmas tudarcai óta nem adott Berlinben koncertet és őt már el is temették el is felejtették, mint művészt. Nagyon csunya gesztussal búcsúzott Bríntól és ezt senki nem tudja neki megbocsátani.

Az idény legdivatosabb, legfelkapottabb énekesnője Mária Svogün a „Städtische Oper“ világhírű koloratúrénekesnője, Svogün Bruno Walter általános partnere. A kiváló dirigens mindenütt körötte állomásain, előbb München, majd Bécs következtek és az idén mindkettőjüket a „Städtische Oper“ kötelezte hosszabb lejáratu szerződéssel.

Egyetlen fellépési díj: 500.000 lej

A szezon végére még jutott azonban egy nagy esemény. Jeritza Mária tiszteli meg a berlini Stadtoper pár estére terjedő verdéjátékával. Természetesen ez alkalommal sem felejtette el a művésznő kiharosulyozni, hogy a német főváros kö-

zönsége megtisztelve kell magát érezze jövele alkalmából. (Jeritza esténként 10.000 Mk = cca 500.000 lej fellépti díjat kap.)

Egy a magyar követség és a berlini „Collegium Hungaricum“ által rendezett estélyen nagy

sikert aratott a bukaresti Opera nagyképességű volt művésznője, (jelenleg szintén a „Städtische Oper“ tagja) Hetay Ida.

Az operaszínpadok szezonjáról külön cikkben fogok beszámolni. Havas Imre

Görögországban megszűnt a diktatura?

Pangalosz elnök nyilatkozata az alkotmány visszaállításáról

(Athén, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Pangalosz, a görög köztársaság újonnan megválasztott elnöke, tegnap délbén tette le az esküt a szinodusok gyülekezete előtt. Az eskütel után Pangalosz a külföldi követségek üdvözlését fogadta.

A belgrádi „Politika“ athéni külön tudósítójának alkalma volt Pangaloszal beszélgetést folytatni, aki a következő kijelentést tette:

— Az új görög alkotmányt holnap életbe léptetem, minthogy köztársasági elnökké való megválasztásom azt bizonyítja, hogy a nép

tulnyomó többsége elfogadta az új alkotmánytervezetet.

— A diktatura megszűnik és visszatérünk a normális állapotokhoz. E felejtjük a multat, megbocsátunk az elégedetleneknek és a lázadóknak. A képviselőház (s a szenátus új választások előtt áll. Az új választások folyósaíg én maradok a miniszterelnök. Diktátora a mai naptól kezdve már nem vagyok. Elrendelem, hogy az internált politikusokat azonnal bocsássák szabadon. Így tehát néhány napon belül szabadlábra kerülnek az Athénben és Pyreusban fogva tartott lázadók is.

Viharosnak ígérhezik a magyar költségvetési vita

Pallavicini ögróf szenzációs leleplezéseket ígér Bethlen ellen a vita során

(Budapest, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar nemzetgyűlés 8 óras ülésben megkezdte a költségvetés tárgyalását, amelyet a kormánypart olyan tempóban szeretne befejezésre juttatni, amelyre parlamentek történetében alig van példa. Az egységes párt napk alatt óhajotta összeállítani a költségvetést és a türelmetlenség olyan f kával kísérte az első vitanapot, amelyre nem volna oka, hetekig tartó vita után sem.

A kormánypart nem vesz részt a költségvetési vitában, az ellenzék ma már vitarendező bizottságot állított össze és el van készülve arra, hogy a házszabályok értelmében a rendelkezésre álló mind a negyven ülésnapot kihasználja, mert a költségvetési vitánál a franktgyen kívül az összes ak uális politikai kérdések a parlament elé terjeszti.

Budapest, április 20. Pallavicini György ögróf

szerdán vallomást tett a szokol-ügyben. Politikai körökben igen nagy érdeklődéssel várják Pallavicini holnapi parlamenti felszólalását, annál is inkább, mert Pallavicini beszédét illetően a következő nyilatkozatot tette:

— Holnap délelőtt szólalok fel a költségvetés vitájában és tekintettel arra, hogy a bíróság előtt nem adtak módot a bizonyításra, a Nemzetgyűlés plénuma előtt fogom bebizonyítani a kormány ellen emelt súlyos vádat, vagyis azt, hogy a kormány elzárta a frankhamisításról. A kormány igyekezett azt eltussolni. A rendőrségről egyébként ma délelőtt érdeklődött nálam, hogy a szokolhamisításról mikor volna időm vallomást tenni, amire kijelenttem, hogy a parlamenti felszólalásomra való tekintettel legkorábban szerdán lehetek abban a helyzetben, hogy vallomástétel céljából megjelenjek a rendőrségen.

Bukarestben befejezett ténynek ígérkezik a nemzeti- és parasztpárt fuzióját

Az egyes pártok megejtették a jelölések egyrészt. Elvi megállapodás jött létre a kormány és a kisebbségek között

(Bucuresti Bukarest, apr. 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi kisebbségeknek a kormány által megindított paktumtárgyalásai kedden egész nap tartottak. A kormány részéről a tárgyalásokat Bucsan belügyi államtitkár vezette, a Magyar Párt delegációjának élén gróf Bethlen György és Gyárfás Elemér állanak, míg a szászok megbízásából Hans Otto Roth folytatja a tárgyalásokat. A bukaresti sajtó hírd'sai szerint a kormány és a kisebbségek között az elvi megállapodás létrejött és már a jelölések kérdésében is befejezésükhöz közelednek a tárgyalások.

A Magyar Párt intézőbizottsága a bukaresti tárgyalóbizottság jelentése alapján szombaton fog dönteni a Párt végleges választási magatartása felől, amely, amennyiben a tárgyaló bizottság eredményesen fejezi be munkáját, nem lehet más, mint a kormány listáinak támogatása.

A zsidóság képviselői ma kezdik meg újabb tárgyalásaikat a kormánnyal.

A regátban már jelölt a kormány

A belügyminisztériumban ma délelőtt Averescu tábornok elnökletével a néppárt vidéki tagozatai elnökeinek bevonásával értekezlet volt, amelyen megejtették tizenkét regáti megye jelölését.

Averescu ezúán tárgyalta Dinu Dobrescuval, a marghilomanisták vezetőjével, akivel megállapodott abban, hogy a Marghiloman-frakció 20 mandátumot fog kapni a parlamentben.

Kormánykörök szerint Averescu tábornok még a választások előtt átalakítja a kormányt.

Május elsejétől kezdve egy választási bizottság fog mű ödni, amelynek elnöke Averescu, tagjai pedig Coanda tábornok és Goga. Ez a bizottság fogja a választásokkal kapcsolatos teendőket és intézkedéseket megtenni. A néppárt szabályai szerint az elnökségnek jogában áll az országos jelöléseket megejteni. A „Lupta“

szerint a néppárt vidéki szervezetei tiltakoznak az ellen, miszerint az egyes kerületekben olyan egyéneket jelöljenek, akik annak a megyének politikai munkálataiban nem vesznek aktív részt. Ez a tiltakozás főképen a regáti területekre vonatkozik.

Az ilfovi kerületben a képviselői listavezető Averescu, míg a szenátusi listán Negulescu közoktatásügyi miniszter. A regátban jelölik még Mitilinesu, Dinu Dobrescu, Christovian és Mitulescu marghilomanistákat is.

Besarabia követeli a fuziót

Kisenevből jelentik, hogy a parasztpárt besarabiai szervezete tegnapi ülésén megejtette a jelöléseket. A „Lupta“ kisenevi értesülése szerint a parasztpártiak olyan nyilatkozatot tettek, hogy remélik, miszerint csű örtökre a nemzeti párt és a parasztpárt közötti fuziót reali, zálhatják. Annyi kétségtelenül megállapítható hogy a parasztpárt és a nemzeti párt között teljes közeledés állott be. Holnap, szerdán este ül össze a parasztpárt végrehajtóbizottsága, hogy a fuzió ügyében véglegesen határozzanak. Nemzeti párti körök a fuziót befejezett ténynek tekintik és azt hiszik, hogy csütörtök délelőtt már megjelenik az a manifesztum, amely a két párt egyesülését közli az országgal.

Epe- és májbetegségnél, epekő és sárgaság eseteiben a természetes „Ferencz József“ keserűviz a hasi szervek működését élénkebb tevékenységre serkenti. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy az otthoni ivókúra különösen hatásos, ha a Ferencz József-vizet kevés forró vízzel keverve, reggel éhgyomorra vesszük be. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben. 19

A CIONISTA SZERVEZET HÓNAPJA

Cionisták!

A cionisták világának minden részében újra megindult az Erec Jisráél ujjáépítése érdekében való munkálkodás, miután a szervezet választott képviselői a kongresszuson megállapították a folyó esztendő munkájának tervét és alapelveit, Erec Jisráél földjén pedig fölfrissültek ifjak és öregek erői a szívós és súlyos küzdelemben. Mindenfelől a galutban segítők támadtak. A letelepedés és földvásárlás alapjai érdekében népünk legjobbjai és legnemesebbjai működnek közre, a szívek ezreibe belevészté magát a Keren Hajjeszdórt való gond és felelősség súlyos érzete. Szorgalmas kezek ezrei gyűjtöttek adományokat a Keren Kajemetért. Napról-napra veszi hírül az egész világ országnak és kulturának ujjászületését.

Mindez pedig a cionista szervezet műve.

A cionista szervezet felrúta a zsidó népet arra, hogy politikailag gondolkozzék, hogy nemzeti méltóságát és fegyelmességét megőrizze, hogy áldozatkész munkával dolgozzon. A cionista szervezet a zsidó nép számára politikai érvényesülést szerzett, vezéreket adott nekik, a zsidó föld számára pionirakat állított és uttörőket az ujjáépítő és földszerző alapok számára.

Ha int nzivé akarjuk tenni a Palesztina ujjáépítése érdekében működő erőket, akkor ennek előfeltételeként ki kell szélesítenünk és magas nivóra kell emelnünk a cionista világszervezetet!

A Keren Hajjeszdó és Keren Kajemet, a Tarbut-mozgalom és a chaluc ügy csak ott tudnának meggyökeresedni, ahol a cionista szervezet nevelő munkájával előkészítő talajt. Már általánossá lett az ujjáépítést követelő felhívás és a cionista szervezet megszilárdításáért és kiterjesztéséért szóló követelés és pedig az exekutive kívánásaiival és követeléseivel egybehangzón. Azonban a tökéletesedés és a megizmosodás ténye csak akkor várható, ha az exekutive kimerítő pénzügyi segélyeszközök fölött tud rendelkezni.

Cionisták! A sékel a cionista világszervezet pénzügyi támasza!

A sékel jelenti a zsidó nép széjjelzört részének egységesítését Palesztina ujjáépítésének összpontosító gondolatában. Egyben a sékel az a forrás, amelyből az exekutive politikai és szervezkedési munkája táplálkozik. A sékel-számok növekedésétől függ a politika, a propaganda, a fiatal, vagy gyöngye cionista alakulatok kiépítése, a cionista sajtó és irodalom istápolása, ifjui mozgalmak megszilárdítása, az információk ügy megszervezése.

A sékel-év első esztendeje a XIV. kongresszuson proklamált egységes sékel bevezetésének. A cionista pártok nem egymás ellen való versenyben fognak dolgozni minél több sékelfizető megszerzésén. Zárt sorokban és egységesen fogja minden cionista irányzat felszólítani a zsidó tömegeket a mozgalmunkhoz való csatlakozásra! Az akció tömörsége és egységsége az eredmény fokozásában találhatja igazolását.

Cionisták! A cionista mozgalom az utóbbi években nem sejtett haladást tett. Népünk termelőereje egy kemény próbában igazolódott be és megszerezte számunkra az egész világ nagyrabecsülését. Azonban még mindig rengeteg azoknak a száma, akik idegenül, vagy nemtörődomséggel állanak szemben a mi munkánkkal, sőt sok helyütt újabb ellenségeskedés tünetei mutatkoznak. Bizonyítsátok be ez időkben, hogy mozgalmunk egységes, nagy és erőteljes! Ujtsátok fel a cionista eszméért való propagandát, szerezzetek a cioni ügyért új harcosokat és biztosítsátok az exekutive munkáját!

Haladéktalanul kezdjétek meg a sékelért való akciót.

A cionista szervezet exekutívéje
Chaim Weizmann, Nachum Szokolov.

Cionista asszonyok és az Ijjar-akció. A Cionista Nők Világszövetségének végrehajtó bizottsága Londonban felhívást bocsátott ki, amelyben felhívja a cionista nőket az Ijjar-akcióhoz való csatlakozásra. A felhívás rámutat arra, hogy a cionista-nők évek óta szívós, be-

ületes munkát folytatnak a palesztinai zsidó asszonyok intézményei érdekében. „Rá kell mutatnunk — mondja a felhívás — hogy Palesztináért való munkálkodásunkat csak azzal tudjuk igazolni, ha ebben a munkában a cionista élethez való akarat nyilvánul meg, a zsidósághoz való olyan vonzódás, mint ami legnagyobbjainkat töltötte el. Ha ebben a szellemen dolgoznak, ha tudjuk, hogy napi gondjaink minden értelmű Palesztina ujjáépítését, csak akkor várhatunk igaz eredményeket. Szilárdítsuk meg a cionista öntudatot soraink között és pedig cionista önfeláldozással és igaz áldozatkészséggel.”

Cionista diákok az Ijjar-akció érdekében. A németországi zsidó diáktestületek kar-

tellje, amely sok ezer cionista diákot ölel fel, a cionista világszervezet exekutívájához levelet intézett. A levélből vesszük a következő meg-
szívlelésre érdemes sorokat:

„Elhatároztuk, hogy az Ijjar-akcióban teljes erőnkkel részt kívánunk venni. Nem állíthatjuk senki sem, mintha az utóbbi években való cionista munkánk eredménytelen lett volna, de mi azt állítjuk, hogy fokozottabb munka mellett még többet érhetünk volna el. Ugy véljük, hogy a reánk háruló kötelességeket most már valóban teljes erővel kell majd teljesítenünk. Köriratot intéztünk a kartellhez tartozó minden diáktestülethez és kérjük, hogy minél több helyen rendezzenek estélyeket, amelyekre a központ ki fogja küldeni legjobb szónokait.”

Ujabb csődök és bukások árnyékát vetíti elő a lej katasztrófális esése

A belföldi pénzpiac paritásában már csak 1.90 szantimos árfolyamon értékelik a lejt. Pánikhangulat uralkodik a pénzpiacra és a kereskedők között

A francia frank és a lengyel zloty is zuhan

(Cluj-Kolozsvár, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A külföldi tőzsdék ma ideérkezett jelentései a román fizető eszköz újabb érték eszközénél adnak hírt. A lej ismételt esése, amely már néhány hónap óta tart és a mai nappal eddigi mély pontját érte el és ezzel újabb, talán az eddiginél is súlyosabb meg-
részoldatásoknak teszi ki az ország amúgy is ezernyi bajjal küzdő és súlyos depresszió alatt vegetáló gazdasági életét.

Az a zuhanás, amelyet már az összes külföldi tőzsdék eszkömpáltak, a tegnapi déli órák óta valóságos pánikot idézett elő a romániai pénzpiacra.

A napok óta tartó szilárdulás és a kereslet fokozatos növekedése után ma délben lázas, az eddiginél is intenzívebb kereslet indult meg a külföldi devizák, de elsősorban a dollár, angol font és svájci frank iránt és az árakat eddig soha nem látott magasságra szöktette fel. Az árak szinte percről-perce emelkedtek és az esti órákban dollárért 260-263, angol fontért 1280-1290, svájci frankért 50-52 lejt fizettek. A szilárdulás egyre tart és gazdasági és pénzügyi körökben komolyan számolnak az árak további emelkedésével.

A lejesés krónikája

A lej lemorzsolódása már az őszi hónapokban kezdetét vette. Az elmúlt évben elért legnagyobb kurzusáról a 260-as zürichi jegyzésről 250-re esett le, majd végül is egy ideig 240 es jegyzésen stabilizálódott. Egy újabb kampany következtében ez év januárjában ismételt tíz pontos veszteséggel jegyezték a lejt Zürichben és azóta a lemorzsolódás lassu tempóban, de szisztematikusan odavezetett, hogy ma a zürichi tőzsdén száz lejtért mindössze 2 franc 10 centimest fizettek.

A külföldnek a lejjel szemben táplált bizalmatlanságára misem jellemzőbb, mint az, hogy a zürichi jegyzéssel egyidejűleg az összes jelentős külföldi tőzsdéken alacsonyabb árfolyamon, a zürichi átszámításnál lényegesen kevesebbre értékelve jegyezték a lejt. A mai jelentések szerint száz lejtért Newyorkban 40 szantimot, Prágában 13-25 cseh koronát, Párisban 12-10 frankot, Budapesten 27.000 magyar koronát, Bécsben 26.900 osztrák koronát fizettek száz lejtért. A belföldi piac azonban, amely a lej további esésével számol, paritásában még ennél is alacsonyabba értékeli a lejt, mert a devizaárak körülbelül 190 frankos zürichi jegyzésnek felelnek meg.

Mit mond egy bankvezér?

Az ország gazdasági és pénzügyi köréit valóságos katasztrófálisan érintik a román valuta újabb brüszk zuhanása, annál is inkább, mert a romániai pénzpiac a liberális kormány távozása után a progresszív gazdasági programot és külföldi tőke beengedését ígérő Averescu-kormány uralomrajutásától a lej fokozottabb mérvű javulását várta.

Munkatársunk felkereste ma délután az egyik kolozsvári nagy bank vezetőjét, aki az újabb lejesés okait az alábbiakban látja:

— A román valuta esésének okát elsősorban abban látom, — mondotta — hogy hiány-

zik az országnak egy olyan pénzügyi szerve, amely a lej árfolyamának alakulását figyelemmel kísérné és ellenőrizná. A lej ennek következtében szabad prédája a szabadon garázdálkodó külföldi és belföldi spekulációnak, melynek manővereivel szemben niúcsen olyan intézmény, amely kellő eréllyel lépne fel és a lej kurzusát stabil árfolyamon tudná tartani.

— A jelek szerint a Banca Nationala eszközli a legnagyobb devizavásárlásokat a piacon, hogy esedékes külföldi tartozásait törleszteni tudja. A dolgok természetéből következik, hogyha egy bank, különösen, ha az a Nemzeti Bank, fokozottabb mértékben keres megvételre külföldi devizát, ugy példáját automatica a többi bankok is követik és így szinte mesterséges módon hajtják fel az árakat, amelyre reagálva a külföldi pénzpiac is súlyosabbi a lej árfolyamát.

— A külföldi devizák iránti keresletet még növeli az a körülmény is, hogy azok a romániai kereskedők, akiknek esedékes külföldi tartozásaik vannak, idegen valutában és akik ezeknek fedezéséért a lej javulásában bizva mindaddig vártak, további lej eséstől tartva, most mindenáron fedezni akarják szükségleteit.

A lejesés a kereskedelemben

A fentiekben kívül azonban kétségtelen, hogy az importvámok felemlése és az ország pangó kivitel, valamint a súlyos nehézségekkel küzdő kereskedelmi élet krízise is hozzájárulnak a lej iránt egyre frappánsabb módon megnyilvánuló bizalmatlanság növeléséhez. Az a körülmény, hogy külföldön újabb lej inflációról szóló híreket kolportálnak, amelyeket a Nemzeti Bank legutóbbi kimutatásai is megerősíteni látszanak csak labilisá teszi a román valuta helyzetét.

A lej katasztrófális zuhanásával kapcsolatosan az egyik nagy kolozsvári textilkereskedő a következőkben nyilatkozott:

— A külföldi devizák rohamos emelkedése kétségtelenül még súlyosabb helyzetbe sodorja a sok nehézséggel küzdő kereskedelmet. Miután a külföld a lejjel szemben bizalmatlan, bevásárlásainkat csak erős valutával tudjuk effektuálni, amelyeknek emelkedése ismét az árak emelkedéséhez fog vezetni. A néhány év óta tartó és egyre nyomasztóbbá váló gazdasági krízis következtében a belföldi piac felvívőképessége csaknem a minimumra redukálódott és ma már valószínűnek látszik, hogy az árak újabb kényszerű emelkedése teljesen meg fogja bénítani a belkereskedelmi forgalmat.

A fűszerkereskedelemben az egyik nagykereskedő kijelentése szerint a lejesés a gyarmatárakat fogja nagyobb mértékben megrágitani, a belföldi termékek árai azonban egyelőre változatlanok maradnak.

Mint látjuk tehát, általános az a vélemény, hogy a lej értékcsökkenése, amely az országnak úgy iparára, mint kereskedelmére súlyos csapásokat mér a gazdasági életet újabb krízis karjaiba kergeti, ami újabb csődök és bukások veszélyének árnyékát vetíti elő.

Zuhan a francia frank és a lengyel zloty is

Páris, április 20. A francia frank és lengyel zloty értéke a mai tőzsdén megint rohamosan zu-

Bünt

(Cl...
dósít...
test ha...
a földi...
kegyetl...
homály...
amelyn...
amelyn...
bodgás...
ság kic...
alkalom...
és a tá...
véres t...
rűn tün

Az ó...
lenc ó...
vendége...
tek. Kül...
lehuza...
szólitott...
jártak a...
tantuja s...
nyeknek...
tek és z...
zata lett...
pész hal...
dega elő...
félíg var...
üzletbe...
Az üzlet...
tulajdon...
ruhákban...
ostrom u...
lenség és...
A ny...
tett elkö...
Henrikné...
eltávoztal

Azon...
lescu és...
logezred...
találkozta...
jöttek öss...
létre a ra...
és kölosör...
itókára.

Egy ké...
öv. Lázá...
meg. Itak...
Lázár H...
ver dégeit...
huza féll...
perc mul...
akiben —
emberi ösz...
c apásával...
birni akart...
essiten véd...
de csak eg...
szűkebbre...
mulva már...
szólt társár...
— Oltá...
Az belé...
szótlanul he...
ben van e...
tették a fő...
asszony öte...
távoztak.

A katoná

bant lefelé. A kezdő tőzsdén a dollárt 30 frankot, a fontért 146 frankot fizettek. A francia bank közbélepésére sikerült a font értékét visszazorítani 143.45 re. Az utótőzsdén azonban 144.60 ig emelkedett. Peret pénzügyminiszter felhatalmazást kért a kamarától, hogy a spekulációt rendeleti uton megfékezze és hogy a tőzsdébizományosokat kötelezhesse ügyleteik olyanirányra vezetésére, amely a frank értékét nem támadja. A zloty áresése a mai párisi tőzsdén egyenesen katasztrófális volt. A lengyel pénzügyesség elérte eddigi értékesítésnek mély pontját. Néhány óra alatt 326.50-ről 240-re esett vissza. A katasztrófális esésnek valószínűleg Lengyelország külföldi kölcsöntárgyalásainak meghiusulása az oka.

A francia sajtó nem tudja pontosan a frankesés okát megállapítani, de azt hiszi általában, hogy ez

a washingtoni államadósági tárgyalások elhalasztásában rejlik. A közeljövőben nem is remélhető a tárgyalások befejezése, minthogy az Unio előbb ratifikálni kívánja az olasz-amerikai egyezményt a szentatban.

Vannak vélemények, amely szerint, a marokkói háború, amely Franciaország kincstárát rendkívüli módon terheli, súlyosítja a frank értékét. A közvélemény egyáltalában nem ad hitelt a francia pénzügyminiszter ama ígéretének, hogy a marokkói háború nemsokára befejeződik és hogy az egész eset semmi hatással nem lesz a frank valutáris szilárdságára. Briand különben hosszabb tanácskozásokat folytatott Laval igazságügyminiszterrel egy olyan törvény benyújtásáról, amely lehetővé teszi a törvény erejénél fogva és a bankok közreműködésével, a spekuláció végleges letörését.

Husz évi fegyházra ítelték Lázár Henrikné gyilkosát

Büntérsa tíz évet kapott. Az Apáca-utcai gyilkosság a hadbírótság előtt

(Cluj-Kolozsvár, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután a kolozsvári VI. hadtest hadbírótsága előtt még egyszer lepergett a földi igazságszolgáltatás annak a borzalmas kegyetlenséggel véghezvitt, de azóta a feledés homályába merült gyilkosságnak részleteit, amelynek tettese két elvetemült katona volt és amelynek özv. Lázár Henrikné, az Apáca utcai bodegás volt szerencsétlen áldozata. A hadbírótság kicsiny terme zsúfolásig megtelt ebből az alkalomból a tanúk és érdeklődők tömegével és a tárgyalás folyamán, amint életrekeltek a véres tragédia részletei, a hallgatók sorából sürűn tüntek elő a megindultság könnyei.

Hogyan történt a gyilkosság

Az elmúlt év december 30-ikán este félkilenc óra tájban Lázár Henrikné két katonavendéget kapott, akik bort, majd pálinkát kértek. Kilenc órakor záróra lévén, Lázárné félig lehuza kis üzletének redőnyeit és távozásra szólította fel a késői vendégeket. Nem igen jártak abban az időben az utcán és így szemtanúja sem volt azoknak a borzalmas eseményeknek, amelyek a felszólítás után következtek és amelyeknek özv. Lázár Henrikné áldozata lett. Ejjel egyórákor Schwartz Ignác cipész haladt el a gyanus esőndbe burkolt bodega előtt és feltűnt, hogy annak rolója csak félig van lehuza Rosszat gyanítva, belépett az üzletbe, ahol vérfagyasztó látvány tárult elé: Az üzlet közepén, a földön feküdt a bodega tulajdonosnője, vértócsától körülveve, tépett ruhában, élettelenül. A bodega pedig, mintha ostrom után lett volna, a legteljesebb rendetlenség és zűrzavar állapotában.

A nyomozás azután megállapította, hogy a tett elkövetése után a tettesek feltörték Lázár Henrikné fiókjait, ellopták ékszereit, pénzt és eltávoztak.

Azon a végzetes estén pedig Joan Bratulescu és Henric Hertan, a kolozsvári 83. gyalogezred távirászkatonái este fél 8 óra tájban találkoztak a posta előtt. Talán szándékosan jöttek össze, talán a végzet titokzatos keze hozta létre a randevut — ki tudna erre választ adni — és kölcsönösen meginvitálták egymást egy kis itókára.

Egy két korcsma után végül is félkilenckor özv. Lázár Henrikné kis boltjában állapodtak meg. Ittek, boroztak, 9 órakor, a záróra idején Lázár Henrikné távozásra szólította fel késői vendégeit, ak k azonban nem mentek. Erre lehuza félig üzlete rolóit. Hertan felállt néhány perc múlva és kifelé indult, Bratulescu pedig, akiben — talán az ital hatása alatt — aljas emberi ösztönei lettek urrá, öklének egyetlen csapásával földreterítette Lázár Henriknét, akit bírn akart. A szerencsétlen bodegásné kétségbeesetten védekezett, talán segítségért is kiáltott, de csak egyszer... Meri Bratulescu ujjai egyre szűkebbre fonódtak nyaka körül és néhány perc múlva már halott volt. Bratulescu most ki szólít társának:

— Otted le a villanyt!

Az belépett a szobába, megnézte a földön szótlanul heverő asszonyt, megnézte, hogy életben van-e még, majd rabláshoz láttak. Felfeszítették a fiókokat, a szekrényeket, elvették az asszony ötezer lej készpénzét és azután eltávoztak.

A katonák nagy zajjal tértek vissza a kaszár-

nyába. Késésükért felelősségre vonták őket és a katonák zavaros választ adtak. Az ügyeletes tisz, Starescu hadnagy gyanút fogott és a gyilkosság napfényrejutása után kihallgatta a katonákat, akik bevallták, hogy ők tették el láb alól az Apáca-utcai bűntény áldozatát.

A mai tárgyalás

Vallomásuk alapján a térparancsnokság azonnal letartóztatta őket. A vizsgálat befejezte után ma délután 3 órakor kezdődött meg a hadbírótság előtt Lázár Henrikné gyilkosainak bünpere. A hadbírótság elnöke Constantia Starescu ezredes volt, a vádat Nicolau kapitány királyi ügyész, a védel-

A német szociáldemokraták állást foglalnak a német—orosz szerződés ellen

Barátságosra fordult az angolok magatartása. Chamberlain már Genfben tudott Németország és a szovjet közötti tárgyalásokról

(Berlin, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szociáldemokrata-párt a birodalmi gyűlés külügyi bizottságának összehívását kérte, hogy az orosz—német szerződés megkötése ellen foglaljanak állást. A szocialisták hétfőn interpellációt intéztek a Reichstagban a külügyminiszterhez a tárgyalásokról és felvilágosítást követelnek arról, mennyiben egyeztethető össze az orosz—német szerződés a locarnoi egyezményekkel.

A német—orosz neutralitási tárgyalások, amint az egész ügyet fölfedő londoni „Times” jelenti, sikeresen haladnak előre. A nagy angol lap, amely kritikájában igen tartózkodó hangot alkalmaz, megállapítja, hogy Németország a tárgyalásoknál nem jön összeütközésbe a Népszövetség alapszabályaival, minthogy még nem is tagja annak. Nagy kérdés azonban, hogy a tárgyalások eredményei minden tekintetben összeegyeztethetők lesznek-e Németország szeptemberre várt népszövetségi belépésével. Az egész angol sajtó különben föltűnő nyugalommal kezeli az ügyet, amit azzal indokolnak, hogy a genfi bizalmas megbeszélések során Chamberlain angol külügyminiszter egyetlenegy szóval sem tett ellenvetést az orosz—német garanciaszerződés terve ellen.

Csak a „Daily Telegraph” fél attól, hogy a német—orosz tárgyalások más hatalmakat is s ezek között a lap nyilvánvalóan elsősorban Franciaor-

Radek kezdeményezte az orosz—német szerződést

A berlini „Welt am Montag” az orosz—német tárgyalásokkal kapcsolatban közli, hogy a német szociáldemokrata frakció ebben a kérdésben követelni fogja a külügyi bizottság egybehívását, mert a frakció szerint ilyen fontos tárgyalásokat nem lehet a parlament kikapcsolásával lebonyolítani.

A „Vorwärts” a tárgyalással kapcsolatban megállapítja, hogy a kezdeményező Radek, aki kész tervvel érkezett Berlinbe, azt kívánta Németországtól, hogy Oroszországgal ne csak legjobb barátsági és semlegességi szerződést kössön, hanem sokkal

A „Welt am Montag” cikke és a szociáldemokraták véleménye szerint, senkinek sem lehet kifogása az ellen, ha Németország és Oroszország között olyan szerződés jön létre, mint amelyet Franciaország, Belgium, Olaszország és Anglia kötöttek Németországgal Locarnóban, de természetesen csak akkor, ha ezen szerződés megegyezik a Népszövetség alapszabályaival. messzebbmenően kösse le magát. Berlinben azonban a semlegességen túl nem voltak hajlandók koncesz-

met Ciulei Joan és dr. Fabius ügyvédek látták el. A vádirat rablással és előre meg nem fontolt szándékkal elkövetett emberöléssel vádolta meg a két katonát. Hertzan Henriket bűnrészességgel vádolta meg a királyi ügyész.

Bratescu Jon vézna fekete, kifejezéstelen arcu ember, töredelmes vallomást tett a hadbírótság előtt. Bevallotta, hogy megütötte az asszonyt, akit bírn akart, majd segélykiáltásaitól félve, megfojtotta. Kijelenti azonban, hogy a lopás gondolata csak azután fogamozott meg agyában, mintán a bodegásné már halott volt.

Hertzan hangsúlyozta, hogy ő semmit sem látott, sem hallott a gyilkosság lefolyásából és midőn ismét belépett a korcsmába és megtapogatta Lázárné kezét, az már hideg volt.

A vádlottak után Starescu hadnagyot hallgatta ki a hadbírótság. Bartescu azt mondotta nekem, midőn a végzetes éjszakán visszatérték, hogy összeveszett egy bodegásnéval, akit véresre vert és lopott tőle. De hallgatásra kért, mert a lopott holmit vissza akarja juttatni, vagy pedig engedjem őt Oroszországba szólni.

Nicolau kapitány, királyi ügyész rablással és halált okozó súlyos testi sértéssel vádolja meg Bratulescut.

Az ügyész után Joan Ciule és Fabius dr. tartották meg védőbeszédüket.

Este fél 8 órakor vonult vissza a hadbírótság itélethozatalra és másfélóra tárgyalás után hirdette ki az ítéletet. A hadbírótság rablás és előre meg nem fontolt szándékkal elkövetett emberölés bűntetteben találta bűnösnek Joan Bratulescut és az enyhítő körülmények figyelembevételével 20 évi bűntársát Henri Hertant 10 évi fegyházra ítélte. Ügyész és védő felebbeztek.

szígra cölöz, arra köztethetnek, hogy a szovjet-kormánnyal hasonló megállapodásokat próbáljanak keresni.

Londoni diplomáciai körökben azonban a német—orosz tárgyalások igen élénk megbeszélések tárgyát képezik. Chamberlain ismertette a londoni francia követtel az angol kormány álláspontját ebben a kérdésben, amelyet ez azonnal továbbított Briandnak. A Downing-street-i külügyminisztériumból nyert értesülések szerint az angol kormány Németország kormányától teljesen megnyugtató garanciákat kapott arra nézve, hogy az Oroszországgal tárgyalás alatt álló szerződés tisztán a két országot érdeklő gazdasági kérdésekre és esetleges politikai vita kérdésekre vonatkozik és semmi tekintetben sem érint egyetlen harmadik hatalmat sem.

A francia politika főgánuma, a „Temps” ismételtlen vezércikkben foglalkozik ezzel a kérdéssel és elismeri, hogy a francia külügyminisztérium fölfogása szerint a tervbe vett német—orosz szerződés eddig nyilvánosságra került szövege nem áll ellentétben a locarnoi szellemmel. A lap azonban attól fél, hogy a nyilvánosságra hozott szöveg más megállapodásokat takarhat és hogy a német—orosz közeledés indirekt hatással lehet a locarnoi, illetve genfi megállapodásokra, amit az is bizonyít, hogy a német nacionalisták vezetői ezt a szerződést nagy diadallal Locarno ellensúlyozásának tekintik.

szókat tenni Oroszországnak és éppen ezért a tárgyalásokat még nem fejezheték be.

Utiköltsége megtérül az árdifferencián, ha kárptos anyag szükségleteit Baok Bernát Oradea-M. Piafa Regina Maria 1 sz. atait szerzi be. Teleg. 9-55

Perzsiában vér folyt a parlamenti választásokon. Moszkvából jelentik: Sirasban és a környékbeli kerületben véres összeütközések voltak. Siras városában az ugynevezett berehaisták, egy vallásos politikai titkos társaság tagjai, megámadták az ellenpárt szónokát, aki egy meosette menekült. Ebből utcai harc keletkezett és katonaság sortűzet adott a tömegre. A vallásos politikai szék tagjai közül tizen meghaltak, de három katonát is megöltek.

1926 április 21

diákat ölel fel, a kivételével következő meg-

ar-akcióban teljes Nem állíthatja meg a valóságban való cionllett volna, de mi munka mellett l. Ugy véljük, egek most már ed teljesíteniük tartozó minden gy minél több, amelyekre a ob szónokait.

tititi elő

n értékelik a között

uhan

énzügyi szerve, ását figyelem- j ennek követ- adon garázdál- ációra, mely- en olyan intéz ne fel és a lej- tartani.

tiona eszközö- piac, hogy ese- tudja. A dol- a egy bank, kü- okozott mér- vizát, egy pél- követik és így fel az árat, piac is súlyos- ti

reletet még nő- romániai ke- tartozásaik van- nek fedezésével vártak, további fedezni akarják

reskedelemben

gelen, hogy az pangó kivi- l küzdő keres- k a lej iránt muló bizalmat- hogy külföl- kolportálnak, kimutatásai is teszi a román

kapcsolatosan kedő a követ-

elkedése kétség- orja a sok ne- n a külföldi lésainkat csak elyeknek emel- z fog vezetni. masztóbbá váló földi pi-c fel- redukálódott az árak újabb fogja bénítani

ik nagykeres- gyarmatárukat ni, a belföldi ozatlanok ma- vélemény, hogy gnak egy ipa- ásokat mér a kergeti, ami árnyékát ve-

francia frank yel zloty is k és lengyel phamosan zu-

Merényletet kíséreltek meg Münchenben a német belügyminiszter ellen

Bajorország új alkotmányt kap

(München, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Abból az alkalomból, hogy a bajor fővárost dr. Luther birodalmi kancellár, dr. Külz és dr. Reinhold meglátogatták, a birodalmi politikusok többszörös tanácskozást folytattak a bajor kormány tagjaival. E megbeszélés kapcsán sok szó esett Bajorországnak a birodalomhoz való közjogi viszonyáról. Mindenekelőtt rendezték a két ország közötti pénzügyi viszonyokat és javaslatokat tettek az állami közigazgatás egyszerűsítésére. A megbeszélések alapján új bajor alkotmányt is fognak kidolgozni, amely ugyan nem változtat a fennálló

alkotmány alapelvein, azonban olyan módosításokat tartalmaz, amelyekről a forradalom idejében megfeledeztek. A módosítások főleg a birodalmi hitelek kérdésének rendezése körül forognak.

A városban olyan hírek terjedtek el, hogy Külz birodalmi külügyminiszter ellen, aki dr. Luther és Reinhold miniszterekkel együtt érkezett Münchenbe, merénylet készült. Állítólag nyolc kommunista várta a pályaudvaron. Oda akartak hozzá férni, azonban a müncheni rendőrség detektívjei felismerték és le tartóztatták őket. A készülő merénylet a városban nagy feltűnést keltett.

A mai minisztertanács elhatározta a vámrevíziót

(Bucuresti Bukarest, április 20. A mai minisztertanács főleg a vámtarifa rendezésének problémáival foglalkozott és elhatározta a tarifák gyökeres revízióját. A textil és fémáru importvámját legfőképpen az április előtti tarifának hátrányosára lehet emelni.

A lej zuhanásának megakadályozására a minisztertanács az export fokozását tartja alkalmasnak: eltörli, illetve redukálja az illetékeket és törli a 30 százalékos büntető tarifát. Az új vámreviszió az idevonatkozó dekrétum megjelenése napján lép életbe.

A választások határnapjait a minisztertanács nem határozta el. Valószínűleg május végére írják ki az országos választásokat.

Ma iktatják be hivatalába Mihali Tivadar dr. Kolozsvári polgármestert

Az új városi tanács első érdemleges ülésének programja

(Cluj-Kolozsvár, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szerdán délelőtt ül össze első érdemleges ülésére Kolozsvár új városi tanácsa. Ismeretesek azok a körülmények, amelyek a város polgárságának szabad akaratából megválasztott vezetőség munkába állását akadályozták. Először is a kormány késedelmesen nevezte ki dr. Mihali Tivadart polgármesterré és amikor ez megtörtént, a husvéti ünnepek miatt elmaradt az installációja. Közben a polgármester beteg lett és távollétében dr. Carpinisan Miklós főjegyző hívta össze az új tanácsot a saját nevében, ami arra vezetett, hogy Calutiu Martin dr. prefek-

tus betöltötte a tanácsülést, mert Carpinisan dr. nak, aki a közönségi választások előtt lemondott állásáról, nem volt joga a tanácsot összehívni. Feloszlátás veszedelme fenyegette már a városi tanácsot, amikor szombaton délelőtt Mihali polgármester maga hívta össze a tanács tagjait.

Ilyen előzmények után érthető érdeklődés nyilvánul meg Kolozsvár város román impérium alatti első autonóm tanácsának mai ülésére. A tanácsülés főbb programjai a következők: 1. Az esküt még nem tett tanácsstagok eskütétele, 2. az öt női tanácsstag kooptálása, 3. a polgármester ünnepélyes installációja.

Vanderlip amerikai bankár egymilliárd dollárral megalakítaná az Európai Egyesült-Államok bankját

Érdekes tervek a közép-európai valuták megmentésére

(Cluj-Kolozsvár, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A frank három éve zuhan, a lej lemorzsolódása még régebben indult meg, a lengyel zloty alig lehet megmenteni a katasztrófától, de azok a valuták is, amelyeket nagy nehezen sikerült legalább átmenetileg stabilizálni, nem rendelkeznek azzal a szilárd bázissal, amely feltétlenül szükséges ahhoz, hogy Európában egészséges gazdasági élet alakuljon ki. Ez a körülmény vezetett arra a gondolatra, hogy az ingadozó valutájú közép-európai államok számára olyan aranyfedezetbankot kellene létesíteni, amely ezeket az országokat megkíméli a váratlan pénzügyi zökkenőktől és a velük járó válságoktól.

F. A. Vanderlip, a newyorki National City-bank egykori elnöke, a „Pan-Európa” című folyóiratban részletes javaslatot tett közzé, amelyben tizenkét európai ország pénzügyi helyzetének tanulmányozása alapján annak a meggyőződésnek ad kifejezést, hogy Európa számára az egyetlen segítség: az aranyfedezetbankot megteremtteni.

Az európai részvénytársaság egymilliárd aranydollár befizetett alaptőkével indulna meg, függetlenül az érdekelt államok gazdasági törvényeitől. Esetleg a Népszövetség is megalapíthatná a bankot, amelynek részvényeit százdolláros névértékben bocsátják ki és mindenki jegyezhetne részvényt, aki aranyban fizetni tud. A részvénytársaságot kilenc kezeseből álló bizottság vezetné, mégpedig öt amerikai és négy európai. A bizottság tagjai természetesen csakis a legkiválóbb karakterű és a legtapasztaltabb, legképzettebb pénzügyi kapacitásokból rekrutálnának, élethossziglan tartó, vagy legalább is hosszú lejáratu megbízatással. A tagoknak függetleníteniük kell magukat minden más pénzügyi kapcsolattól és ha időközben lemondaná-

nak állásukról, legalább öt éven belül semmilyen pénzügyi, vagy kereskedelmi tevékenységet nem folytathatnak.

Mindazokban az országokban, amelyek az Európai Egyesült-Államok aranyfedezet bankjának részvényesei külön nemzeti aranyfedezetbankokat létesítenének, tetszés szerint megállapított alaptőkével, amelyet a központi aranyfedezet bank által jegyeznének és fizetnének be. A nemzeti jellegű bankok élén is kilenc tagú igazgatóság állana, amelynek három tagja feltétlenül szakember kell legyen és lehetőleg a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem egy-egy kitünősége legyen ez a három vezető. Az igazgatóság tagjai az illető állam polgárai lennének, de az intézet elnöke lehet idegen állampolgár is. Az egyes nemzeti bankok vezetői kölcsönöket folyósíthatnak egymás között zsrált kereskedelmi váltók ellenében, míg a központi aranyfedezet bank szükség esetén dollárbankjegyeket hozhat forgalomba, amelyeket a nemzeti bankok között aranyletétek, vagy zsrált kereskedelmi váltók ellenében fog szétosztani.

Nagyon valószínű, hogy az Európai Egyesült-Államok aranyfedezet-bankjának részvényeit tulajdonrészben amerikaiak jegyeznék le, ami azonban nem arra irányulna, hogy Európa az idők végtelenségéig Amerika gazdasági gyámja alá maradjon, mert mielőtt az európai államok teljesen rendbejövön, jogában áll az amerikai kézben levő részvényeket visszavásárolni. Ennek megfelelően az aranyfedezet bank alapszabályai már előre úgy intézkednének, hogy az amerikaiak által jegyzett részvényeket 120 aranydollárért vissza lehet vásárolni és az így visszavásárolt részvények többé el nem idegeníthetők.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes zsidó-ság napilapja szerkesztik: Glazkay János és dr. Marton Ernő. A zsidó szerkesztő Dr. Marton Ernő az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását az Uj Kelet szerkesztőségénél megrendelheti.

Az Uj Kelet fiókkiadóhivatai és szerkesztőségei:

Oradea-Mare-Nagyváradon: Blum Zsigmond, Str. Aurel Vlaicu 51., vagy Ezredévi emléttér 2. (Ernyőüzlet.)

Aradon: Horváth János Löbl Hirlapiroda Str. Romanului 2. (Zrinyi-u.)

Sighetul-Marmatiel-Máramarosszigeten: Fried Miksa, Zsidó Nemzeti Szövetség.

Timisoara Temesváron: Strausz Béla, Zsidó Nemzeti Szövetség I. Mercy u. 2.

A mai naptár

Szerda

6636. Ijjar 7.
1926. április 21.

A konkurencia legújabb módja

Önkéntlenül is közgazdasági megvilágítás-sal kell kezdeni ezt az esetet, holott inkább a bűnügyi krónikák világába tartozik. A klasszikus közgazdaságtan törvényei szerint az üzleti boldogulást a kereslet irányja és mértéke szabja meg, amelyeket a kereskedő élelmessége és rátermettsége szabályoz. Ez ellen a törvény ellen lázadt fel egynéhány fiatalember egy kolozsvári román kereskedő érdekében, aki üzletét nemrégiben nyitotta meg Székely Béla főtéri üzlete mellett. Naponta antiszemita fiatalemberek jelentek meg Székely Béla üzletének ajtajában és félkörben állították a bejáratot. Ha valaki mégis be akart jutni a cukorkaüzletbe és megpróbálta keresztül törni ezt a furcsa kordont, akkor a fiatal emberek erőszakkal álltak el az utját.

— Ide nem lehet bemenni — mondották a megrökönyödött vevőknek — ez zsidó bolt. Tessék a szomszéd cukorkaüzletben vásárolni, az román üzlet.

Szokatlan és érdekes jelenség ez még a mai antiszemita-áramlatok közepette is, mely eddig nélkülözötte a magánakciókat és nem egyéni, hanem tömegmozdulatokban vonult fel. Bizonyos, hogy az új cukorkakereskedő helytelenül ítélte meg a helyzetet, amikor azt hitte, hogy a közönség kereskedelmi vásárlásainál érzelmi szempontokat követ. Ennek a felfogásnak tarthatatlanságát már számos történelmi példa bizonyította, hogy egyebet ne említünk: az egykori magyar tulipán mozgalom, mely minden nemzeti felbuzdulás ellenére megbukott — az osztrák árny olcsóságán és kitünőségén. Az is érdekes jelenség volt — és állításunk igazá mellett szól, — hogy a magyar keresztény kurzus legvirágzóbb korszakában a keresztény szövöttek a rossz spekuláció következtében egyre-másra mentek csödbe — és ugyanakkor a kurzuslapok hátsójai tele voltak zsidó cégek eredményes hirdetésével.

A politikai logikának lehetnek tévedései, de a közgazdaságtan logikája nem ismeri a tévedést. Ez matematikai pontossággal dolgozik, a kétszer-kettő alapján. Az új cukorkakereskedő mindenképpen helytelen premiszámból indult ki. Ha Székely Béla felett anyagi és „erkölcsi” diadalt akart aratni, úgy semmiestre sem ezt a szokatlan eszközt kellett volna választania, hanem a kereskedelmi logikának megfelelőbbet. Például a reklámot. Avagy jó árut kellett volna áruba bocsátani — olcsóbb áron, mint a konkurencia — s akkor diadalát még az sem akadályozta volna meg, ha — ami hihetetlen feltevésnek látszik — Székely Béla folyamodott volna az ő eszközeihez. Mert a közönség, a vásárló közönség nem ismer érzelmi szempontokat, — a közönség zsebe és igényei után orientálódik. Aki zsebének és

Amerika nem hajlandó Genfbe menni

Sorozatós ülésüket kezd április 26-án a Népszövetség

(Genf, április 20. Az Uj Kelet tudósítójától) Április 26-án a népszövetségi ülések egész sorozata indul meg. Elsősorban politikai, műszaki és egészségügyi vonatkozású tanácskozásokat fognak tartani. A különböző országok delegátusai a napokban érkeznek Genfbe.

Washingtoni jelentés szerint az Egyesült Államok külügyi kormánya annak közlésére utasította bérni követését, hogy Amerika nem küld képviselőt a Népszövetség által szeptember elsejére tervezett megbeszélésre, amelyen az amerikai szenátusnak a hágai nemzetközi bíróságban ezzel az elhatározással ismételt hangsúlyozni kívánja Amerika teljes különállását minden népszövetségi akciótól. Londoni diplomáciai körökben, ahol még mindig nem adták föl a reményt, hogy az Egyesült Államokat idővel sikerül bevonnai a Népszövetség kereteibe, a különállásnak ez a folyton megismétlődő hangsúlyozása meglehetősen kellemetlen benyomást keltett.

A Palesztinai hivatal közleményei. A Dácia hajó pánteken, 16-án, hatvan erdélyi, száz beszarábiai és négyszáz lengyelországi kivándorlóval szerencsésen elindult Konstancából Palesztina felé. A Palesztinai hivatal az elmúlt fél évben nem alkalmazta azokat a szigorú mérleket a kivándorlók kiválogatásánál, amit Palesztina érdeke megkíván. A jövőben azonban a legszigorúbban ragaszkodnia kell a palesztinai Bevándorlási Hivatal (Liscat haalija) utasításaihoz. Ennek értelmében csak az a személy lehet Palesztinába, munkáscsericéval, akinek: 1. olyan foglalkozása van, amire Palesztinában szükség van, (földműves, közműves, ács, asztalos, lakatos, kovács, fa- és vasszertergályos, betonmunkás, földmunkás). 2. Aki a héber nyelvet annyira bírja, hogy meg tudja magát értetni. 3. Aki tisztában van az országépítés nagy feladatának jelentőségével. Ennélfogva nyomatékosan felhívjuk mindazon helyiségek Palesztinabizottságait, ahol kivándorlásra jelentkezők vannak, hogy szorosan állítsanak fel héber nyelvkurzusokat, melyeknek tartama 3 hónap legyen. A héber nyelv tudása nélkül senki munkáscsericékat nem kaphat. A Palesztinai hivatal a fentírt héber nyelvkurzust Clujon 1926 május hó elsején kezdi meg, heti 3 órában. Tandij havonta 150 lej, ami minden hónapban előre fizetendő. Jelentkezni lehet a Palesztinai hivatalban a hivatalos órák alatt. Felhívjuk a kolozsvári és környéki kivándorlásra jelentkezőket, hogy a kurzusban való részvételüket a Palesztinai hivatalban sürgősen jelezzék be.

Eljegyzés. Zacharovits Bartuska Solva és Markovits Vilmos Saini jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Kormányválság van Lengyelországban a költségvetés miatt. Varsóból jelentik: Lengyelországban újabb kormányválság fenyeget. A koalíciós pártok képviselői tegnap este megbeszélést tartottak a költségvetés körüli nehézségek elsimítása ügyében, de nem sikerült formulát találniuk a megegyezésre. Valószínű, hogy a kormányból ma kilépnek a szocialisták és a nemzeti munkáspárti miniszterek. Az a vélemény, hogy a válság hosszú lefolyású lesz és valószínűleg hivatalnok-kormány vezeti majd az ügyeket.

Súlyos ítéletet hoztak a kisenevi kommunista-pörben. Kisenevből jelentik: A hadbírószak kihirdette ítéletét a kommunisták többhétig tartó monstre-pörében. Öt vádlottat 5-5 évre, kettőt 2-2 évre, huszonegyet 1-1 évre, egyet 8 hónapra, ötöt pedig 6-6 hónapra ítélték. Az elítéltek száma 36, míg 21-et felmentettek. A hadbírószak az elítéltek büntetésébe beszámította a 8 havi vizsgálati fogságot. Az elítéltek felebezték.

Korszakalkotó fölfedezés a cukorbetegség és az epilepszia gyógyítása terén. Londonból jelentik: I. J. Abel, a baltimorei Hopkins-egyetem tanára, hosszas kísérletezés után oly inzultint állított elő, amely a legújabb formában tartalmazza ezt a nagyjelentőségű gyógyszert. Az eddigi preparátumoknak alig egyötöd része volt tiszta inzulin. Abelnek sikerült az inzultint jól kiképzett kristályokban megőrizni, amelyek a vízben föl nem oldhatók. A fölfedezés egész uj akarat nyit az inzulin kutatók előtt, mert most már az inzultint azok közé a gyógyszerek közé sorozhatjuk, amelyeknek alkotó elemei bármely gyárban előállíthatók. Nem kisebb jelentőségűek Woronow kísérletei, amelyeket a florenzi egyetemen, az ottani orvosi fakultás meghívására végzett. Woronow a majomból vett mirigyekkel sikeres operációkat hajtott végre epilepsziás és cukorbeteg betegekben. Ez ideig kudarcot vallott minden olyan kísérlet, amely állati mirigyek átvitelével akarta gyógyítani ezeket a betegségeket. Ha Woronownak ezen a téren sikerei vannak, ez amellől bizonyít, hogy rokon állatfajok, tehát a majmok mirigyei pótolhatják az ember beteg mirigyeit.

igényeinek természetrajzához kedvezőbben tud alkalmazkodni, — az boldogul, aki nem, az hiába folyamodik bármilyen eszközhöz. Az erőszakkal árthat ugyan konkurrensének, de nem használ önmagának.

Ezen elméleti megfontolásoktól eltekintve, elvárjuk a kolozsvári rendőrségtől, hogy hasonló esetek megismétlődésétől megvédje a kolozsvári kereskedőt.

A király érdeklődött Maniu egészségi állapota iránt. Bukarestből jelentik: Maniu Gyula állapotában újabb örömdetes javulás állott be. A király Anghelescu szárnysegédje útján érdeklődött az Erzsébet-szanaszatóriumban Maniu Gyula állapotáról. Később Bratianu Jonel is tudakozódott Maniu Gyula hovatartozásáról. Remélik, hogy már a közeli napokban elhagyhatja ágyát. Popovici Mihály szintén jobban érzi magát.

A jugoszláv kormány betiltotta a Radics-bank működését. Zágrábból jelentik: A Zágrábban székelő horvát parasztszövetkezetek szövetségét a jugoszláv kereskedelmi miniszter intézkedésére hatóságilag felszalták. Lepecsételték a szövetség helyiségeit és megindították az eljárást. Az intézkedés általában mint a Radics-párt bankja szerepelt. A kormány azt hiszi, hogy átvizsgálása során rá fog bukanni azokra a pénzforrásokra, amikből Radics pártja táplálkozott.

Vámháboru készül Magyarország és Csehszlovákia között. A csehszlovák kormány tudvalevőleg hosszas tárgyalásokat folytatott Magyarországgal a kereskedelmi szerződés megkötése tárgyában. Minthogy a tárgyalások mind-éidőig nem zárultak le és a megállapodás megkötése hosszú időre kitolódott, de főleg, mert a csehszlovák kormány nem tűrheti, hogy a csehszlovák exportipart más elbánásban részesítsék, mint több más konkurrens-államét, nagyon valószínű, hogy Csehszlovákia a közeljövőben behozatali tilalmat lép életbe Magyarország szemben. Ugyanezt a rendszabályt készíti foganatosítani Kanadával szemben is, minthogy a tárgyalásokat ezzel az állammal sem lehetett befejezni. A mai napon kellene életbe lépnie a gabona és liszt eredetéről szóló igazolványi rendszernek is. Ettől azonban elternek, hogy e cikkek más országokon át juthassanak a csehszlovák köztársaságba. További retorziós rendelkezéseknek kell venni azt az intézkedést is, amelynek értelmében Magyarországgal és Kanadával szemben esetleg a vámtételeket 200 százalékra emelik fel.

Egy albán emigráns lozultálta Belgrádban az albán parlament elnökét. Belgrádból jelentik: Csütörtök délelőtt a Moszkva-kávéházban egy albán emigráns megverte az albán parlamentnek Belgrádban tartózkodó elnökét és az albán kormány delegátusát. Mjede Kolj, az albán parlament alelnöke és a jugoszláv-albán kereskedelmi tárgyalások előkészítésére kiküldött albán bizottság elnöke a napokban érkeztek meg Belgrádba, ahol a Moszkva szállóban szálltak meg. Erkezőükről tudomást szerzett Santoj Luici albán emigráns, aki botrányairól ismeretes Belgrádban. Santoj Luici csütörtökön délután beállított a Moszkva-kávéházba, ahol az egyik asztalnál ültek az albán vendégek. Santoj odament hozzájuk és szó nélkül itelelni kezdte őket. Percok alatt nagy tömeg osdült össze a verskedők közül, hamarosan megérkezett a rendőrség is, amely Santojt előállította a rendőrigazgatóságra. Megindult ellene az eljárás.

Száznegyvenmillió kártérítési pert indított Thurn-Taxis herceg a jugoszláv állam ellen. Belgrádból jelentik: A „Poliüta“ értesülései szerint Thurn-Taxis herceg száznegyven millió, száznegyven ezer dináros kártérítési pert indított az SHS állam ellen, mert szlavóniai erdségét a birtok szekvesztrálása idején kiirtották. A herceg egyezséget ajánlott fel a kormánynak, de az egyezséget tárgyalások nem vezettek eredményre. Ez a hír meglepte a politikai köröket, miután úgy tudták, hogy Thurn-Taxis herceg írásban kö elezte magát a birtok feloldása előtt arra, hogy semmi címen nem indít kártérítési pert az SHS állam ellen.

A munkásság megfelelő módon akarja megünnepeini a május elsejét. Bukarestből jelentik: A szocialista szakszervezet lépéseket tett a belügyminisztériumban, hogy az országban mindenütt a munkásság megfelelő módon megünnepehesse május elsejét.

Megjelent S. Iamón László verskötetete: „Végtelen élet“. Megrendelhető az Uj Kelet könyvcsatláiban. Ára 60 lej, amatőr példány 150 lej.

Ujabb kiütéses tifuszeset Kolozsváron. Ma délután beszállították a járványkórházba Nicolae Radulescu szamosújvári lakost, aki Szamosújváron kapta meg az egyre aggasztóbb méreteket öltő kiütéses tifuszt. Radulescu, aki Szamosújváron tifuszban megbetegedett egyénekkel érintkezett, megszökött az orvosi vizsgálat elől és Kolozsváron Kő Sándor molnárségéknél szállt meg. A közegészségügyi hivatal most keresi azokat, akik Radulescuval itt tartózkodásának tartama alatt érintkezésbe jutottak.

Megérkezett Dubnow: Die Weltgeschichte des Jüdischen Volkes III kötet, a mű erdélyi képviselőjéhez a „Safruth“ zsidó könyvkereskedésbe (C. Uj, Piata M. Viteazul 39) és e napokban postai utánvétellel lesznek szétküldve az összes vidéki előfizetőknek, amiről különben az érdekeltek külön-külön is értesítve lettek, de szinten is felkértek a könyvet első kézbesítéskor kiváltani. A mű iránti érdeklődőknek a cég kívánára ingyen prospektust és máleirást küld.

Három hónapot kapott Korozsán Tódor, a fellábu betörő. A kolozsvári törvényszék Petrovan tanácsa ma tárgyalta Korozsán Tódornak, a kolozsvári bűnügyi világ birhédt fellábu betörőjének bűnyűjét, aki legutóbbi szökése után a vonaton ismeretlen egyéntől három vég szövetet lopott el. A bíróság Korozsánt — bár azt hangoztatta, hogy büntetlen előéletű — a súlyosbító körülmények figyelembevételével három hónapi fogházra ítélte.

Fejbevágták a rossz kritikáért. Berlinből jelentik: A Flechtheim képzőművészeti muzeum-ban szerdán estefél dr. Einstein Károly, a jeles műtörténész, muzeumi ör, éppen a katalóguskészítéssel foglalkozott, mikor belépett hozzá Fiori szobrász-rátáradt és egy vastag könyvvel fejbevágták. A muzeumi alkalmazottak védtek meg a tudóst és a szobrászt kiteszolták. A támadásnak az volt az oka, hogy dr. Einstein Károly egyik legújabb művében Fiori szobrászról kritikát írt, amely nem tetszett a művészeknek.

Egyévi börtönre ítélték a gyilkos éjjeli őrt. A kolozsvári törvényszék II. számú Suciu tanácsa ma délelőtt tárgyalta Hertelit Ferenc bűnyűjét, aki a vádirat szerint az elmúlt év nyarán Mezőköbölösön meggyilkolta Lakatos Mihály szabadságon lévő katonát. A mai tárgyaláson vádlott azzal védekezett, hogy tettét önvédelemből követte el. Vallomása szerint a gyilkosság éjszakáján több szabadságos katona mulatott a közszégi korcs-mában, akik közül az ittas Lakatos Mihály haza térőben megtámadta. Dalakodni kezdtek és eközben késsel a katona szívébe szurt, aki azonnal szörnyethalt. A bíróság 1 évi súlyos börtönre ítélte Herteli Ferencet, aki az ítéletben megnyagodott.

Nap elleni sötét szemüvegek
Hallauer üvegek
legolcsóbban az

„OPTICA“-nál

Str. Univer-sitáti No 1.

Select-mozgó

★
KELETA filmszezon legremekebb alkotása,
8 felvonásban. — A főszerepekben
Harry Liedtke és Maria Jacobini.

Uranla-mozgó

★
Ágyimesi vadvirágGéczy István pályanyertes népszin-
műve után. A filmet ének és cigány-
zenekar kíséri.

Apollo-mozgó

★
TROICASzenzációs orosz dráma, a híres
Mosjoukine
a főszerepben.Eladó a Cluj (Kolozsár) Pia a Unirei 28-29
sz. a. levő, Csizsár Viktor és Nagy Dániel
tulajdonát képezett

„Központi Szálló és Étterem“

860 m² méter nagyságú, vízhatlan ponyvával felett,
26 m. hosszú, 14 m. széles, 6 db vastraterzen
nyugvó, szabályozható szerkezetű, komplett
nyári kerti berendezés.Asztalok, székek, alpacca és chinaezüst szervizek,
evőeszközök, asztali borosüvegek, boros, sörös és
pezsgős poharak, pezsgőhűtők, virágvázá, fogasok,
rácsoz kerítések, villamos lámpák, kandallóberetk,
faragott antik tárgyak.**konyha- és sőtésberendezés**
szervizasztalok, fűszer, fehérnemű és ügytartó
szekrények, tisztázók, vörösréz mosogató berende-
zés, kisebb és nagyobb tizedes mérlegek, gázberen-
dezésű tányérmelegítő készülék, villamos főzede-
nyek, gázlámpa, gázrezo, kisebb és nagyobb jég-
szekrények, komplett hó- és sörkimerő berende-
zés, sörpumpák, rézcseppek.**borospince felszerelés,**
hordók, hordóleeresztő kőtelek, ászokfár, stb. stb.**A Central Buffet bronz portálja,**
villamos mennyezeti-, fapu- és rekamlámpák, tran-
sparencok, gyapju- és kokusz futószőnyegok, ame-
rikai „National“ registerkassa, álló íróasztal, por-
tásfülke berendezés és sárgaréz harang stb. A föld-
szinti étteremből az emeleti télikertbe vezető, ma-
véri hivatellő, alig pár hónapig használt, tömör
tölgyfából faragott és báhol ismét felszerelhető
kettős feljárattal **diszlepcső,** valamint a föld-
szinti étterem falburkolatában levő összesen kb.
25 m² területű különböző nagyságú **18 db.**
helga tükör.A felsorolt tárgyak egyenként csoportonként
vagy egy tételben adatkul el szabadkézből, mai
naptól kezdve április 30-ig bezárólag a helyszínen
Vevő a megvásárolt tárgyakat lehetőleg azonnal
átvenni és elszállítani köteles.Értekezhetni a „Hermes“ irodában (303
ponti Szálloda, I. emelet) d. e. 8-12 és d. u. 3-7
óra között.**Kereskedők figyelmébe**Butorszövegek, szőnyegek, ágycarni-
rák, hencsertakarók, gyári árban
Back Bernátnál, Oradea-Mare
Piata Regina Maria I. sz. szereznek be.
Telefon 9-55**Saborsky József és Fiai cég**Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönycim: Saborskysöhne
Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József
és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskületemények címe
Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthall**KÖZGAZDASÁG****Angol gazdasági körök az európai vámunió mellett**

„A vámunió belül a szabadkereskedelem elvének kell érvényesülnie“

(London, április 20. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól.) Az angol főváros gazdasági köreiben nagy
feltűnést keltett az „Economist“ főszerkesztő-
jének, Layton-nak egy cikke az európai vám-
tarifák problémájáról. A cikk mindenekelőtt
megállapítja, hogy az óvilág Amerikával szem-
ben csak úgy állhatja a versenyt, ha Nyugat-
európa gazdasági tekintetben egyetlen zárt
piacot képez. Javaslatra odairányul, hogy az
államok mindenekelőtt kereskedelmi szerződések
alapján kölcsönös tarifakezvezményeket állapít-
sanak meg azzal a szigorú kikötéssel, hogy
ezeket be is kell tartani. Ennek kapcsán meg-
lehet indítani az akciót egy európai vámunió
érdekében. Ez unió belül a szabadkereskedel-
em elvének kell majd érvényesülnie.

Egy közvetítő javaslatot is tesz a cikkíró.
Ez abból áll, hogy az európai országok vállal-
janak egy kölcsönös standard-tarifát, hogy más
világreszekkel való kereskedelmi tárgyalásoknál
egységesen léphessenek föl.

Ezek az eszmék semmiképpen sem akadé-
miai természetűek — írja Layton — ha meg-

Magyarországon leszállítják a for-
galmi adókat. Budapestről jelentik: Bad
pénzügyminiszter kijelentette, hogy rövidesen
tervezetet készít elő a forgalmi és fogyasztási
adók leszállítására.

Ha Románia nem kap külföldi kö-
csönt, új fogyasztási adókat fognak kivetni.
Bukarestből jelentik: Manolescu pénzügyi ál-
lamtitkár, aki tegnap Jasiban volt, nyilatkozott
ott a sajtó képviselőinek. Nyilatkozatában til-
takozik az ellen, hogy az Averescu-kormány a
liberálisok kezéből jutott hatalomra. Hangsu-
lyozza, hogy a néppárt az egyedüli jobboldali
demokratapárt az országban. Ami az ország
gazdasági helyzetét illeti, Romániának kölcsönre
van szüksége. Ha ezt a kölcsönt nem tudná
külföldről beszerezni, úgy a kormány kénytelen
lesz indirekt adókból a megfelelő összegekhez
hozzájutni. Ilyen adót elsősorban a szeszféltre
rónának ki. Literenként a szesznek 120 lej
volna az adója.

Külföldi valuták árfolyama a vas-
uti pénztáraknál. Bukarestből jelentik: A
vasuti pénztárak a külföldi valutákat április
15-étől kezdődőleg a következő új árfolyamo-
kon számítják át: aranyárka 59 lej, osztrák
schilling 36 lej, cseh korona 7 lej 50 bani,
svájci frank és aranyfrank 48 lej, 100 magyar
korona 36 bani.

A mai minisztertanács dönt a vám-
tarifák kérdésében. Bukarestből jelentik: A
kormány legfőbb gazdasági bizottsága ma dél-
előtt Coanda tábornok elnökeletével ülést tar-
tott, amelyen a vámtarifarevizióról tárgyaltak.
Elvben elhatározták, hogy a vámtarifákat újból
megállapítják proporcionális alapon. A végleges
döntést a mai minisztertanács hozza meg.

Pretorián CFR vezérigazgató lemond
állításáról. Bukarestből jelentik: Illetékes helyen
megerősítik ezt a hírt, hogy Pretorián CFR vezér-
igazgató beadja lemondását.

Dr. Blankenberg erdélyi iparfelügye-
lőt a minisztériumba rendelték szolgál-
tételre. Dr. Blankenberg Nándor erdélyi ipar-
felügyelőt berendelték két hónapra Bukarestbe
a minisztériumba központi szolgálattételre. Er-
tesülésünk szerint Blankenberg főfelügyelő be-
rendeltetése kapcsolatban van azzal, hogy a mi-
nisztérium az ipart érdeklő több törvényt és
rendeletet készít elő és ezeknek előkészítésénél
kivánják igénybevenni közreműködését.

Az angol kormány döntő lépése a
szénkrízis ügyében. Londontól jelentik: Az
angol közvélemény érdeklődését teljesen lefoglalja a
szénbányatulajdonosok és szénbányászok közötti
tárgyalások menete, amelytől sok tekintetben An-
glia egész gazdasági jövője függ. Baldwin minisz-
terelnök kiutazott a király windsori kastélyába
jelentést tenni a tárgyalások menetéről és hír sze-
rint felhatalmazást kapott, hogy a szénválság meg-

gondoljuk, hogy Németország a franciákkal
történt gazdasági tárgyalások során javasolta a
vámuniót és Franciaország elvben nem hári-
totta el magától ezt a gondolatot. Ami pedig
Anglia magatartását illeti, rámutat arra, hogy
Európa Angliának legnagyobb piaca. Anglia
nem tud teljes biztonsággal számítani arra,
hogy a dominiumokkal szemben meg fogja
tudni tartani pozícióját, vagy akár csak azt,
hogy az angol impérium alá tartozó területe-
ken a szabadkereskedelemnek érvényt szerezhet.
Neki tehát legfőbb érdeke az európai vámunió
eszméjéhez való csatlakozás.

E pillanatban — végzi Layton cikkét —
egyetlen országban nem alakult még ki szilárd
meggyőződés a vámrendezés körül és s-hol
egységes utmutatás nincs arra nézve, hogy e
kérdésekben melyik politika a legcélszerűbb.
Egy azonban bizonyos: a fejlődésnek új utjai
vannak kialakulóban és a Népszövetség gazda-
sági konferenciájának előkészítő munkálatai
kell, hogy világos utat mutassanak a kereske-
delem és ezzel a fejlődés megkönnyítése felé.

o'dására döntő lépéseket tegyen. Visszérkezése
után tudatta a munkaadók képviselőivel, hogy ked-
den tanácskozni kíván velük. Beavatott körökben
azt hiszik, hogy egész befolyását érvényesíteni fogja
annak az érdekében, hogy a bányatulajdonosokat
rávegye a munkások által kívánt egycéges ársza-
bály elfogadására.

Bécsi marhavásár. (Saborsky és Fiai
cég jelentése.) A mai bécsi marhavásáron felhajtás
volt 2701 darab. Ebből romániai áru 672 darab
volt. Árak: 115, 145, 150 és 170 schilling. Az
Az irányzat élénk.

TÖZSDE

Április 20-án

A sajtó Zúrichben 210-00, Párisban 12 20, Bud-
pestben 270 Bécsben 269.

Kolozsvár. A zúrichi 210-es kurzussal
szemben a belföldi piacon paritásban csupán
1.90 szantimon értékkel a lejt. A kereslet: to-
kódott és a tartózkodó kínálat következtében
az idegen valuták, különösen a nyugatiak ug-
rászzerű áremelkedésben vannak. Az ártolya-
mok a következők:

Bécs 35 80—36 30, Prága 7 60—7 80, Buda-
pest 260—265, Páris 8 60—8 70 Zúrich 50 00—
52 00, Newyork 260 00—262 00, London 1270—
1280, Milánó 10 40—10 60.

Zúrich. Zárlat: Berlin 123 30, Amsterdam
207 70, Newyork 517 75, London 2517 50, Páris
1715 00, Milánó 2082 00. Prága 1535 00, Buda-
pest 72 60, Belgrád 912 50, Bukarest 210 00,
Varsó 56 50, Bécs 73 10.

Bukarest. Devizák: Páris 8 54 Berlin
60 00, London 1234 Newyork 252 00, Milánó
10 25, Zúrich 49 00. Bécs 85 40, Prága 7 50,
Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 9 10, német
árka 59 00, leva 1 75, török lira 120, font
sterling 1220, francia frank 8 55, svájci frank
47 50, olasz lira 9 95, drachma 2 90, dinár
430, dollár 251 00, lengyel forint 30 00, osztrák
schilling 35 00, magyar korona 35 00, cseh korona
7 35, balga frank —, holland forint —.

Zongorákgyári lorakata, gyári ár-
ban részletre is. **Stern-
berg,** — Oradea-Mare,
Bulev. Regele FerdinandHa művészi kivitelű **fa, vas,** vagy **rész-
butort és zongorát** akar vásárolni, ne
sejnjálja az utat **Marosvásárhelyre**
és tekintse meg**Székelly & Róty**
Erdélyrészi Butorgyár R.-T.
Állandó butorkiállítását. Valódi Bösendorfer,
Stingl, Wirth és Produktivgenossenschaft zong-
gorák, továbbá furniok és klostereuburgi
enyvezett lemezek nagy választékban.

Speciális cipőajándékok!

Dr. Sencsér
„ERIKÁ”

cipőáruháza

Cluj, Piața Unirii No 13.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

v színházi iroda közleményei

Táray Ferenc vendégjátéka. Szerda este lép fel először Táray majdnem egy esztendő után. A Marika bűbajos meséjü vigyázt, melynek Budapesten a Renaissance színházban óriási sikere volt. Főszerepét ott is Táray játszta. Táray hosszabb időre jött Kolozsvárra és mielőtt a többi városokban vendégszerepelne, minden egyes szerepében először Kolozsvárt fog fellépni. Az első darab a Marika, melyet a színház négyszer egymás után tűzött műsorára.

Medgyaszay Vilma vendégjátéka a magyar színházban. A legnagyobb magyar előadóművésznő hűtlen játszik először a magyar színházban. Évek óta nem játszott Kolozsvárt ez a nagy művésznő, aki külföldi nagy sikerei után visszatért Budapestre és most egy-két estén vendégszerepelni fog a kolozsvári magyar színházban. Teljes estét betöltő műsora mellé a színház még egy egyfelvonásost ad. Medgyaszay Vilma esteire már válthatók a jegyek.

Szentgyörgyi István a Pártitűkben. Szentgyörgyi budapesti nagy sikere után visszatért Kolozsvárra és legelőször a szombat délutáni ifjúsági előadásban fog fellépni A Kisfaludy Pártitűk-je és Moliere Bote inálta doktorja kerül színre, melyhez bevezető Kiss Erő tanár tart. Az előadást igen csi helyárrakkal tartják meg.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: MARIKA (Vjédság, először, Táray fel lépésével. Rendes helyárrakkal, Premierbérlet 53 sz. Sorozat 348)

Csütörtök fél 8-kor: Marika (Táray fellépésével. Napibérlet 107 sz. A. Sorozat 349)

Csütörtök fél 11-kor: Rigoleto (A magyar zene-konzervatorium előadása. Rendes helyárrakkal. Sorozat 350)

Péntek d. u. 4-kor: Miami (Operett, 8-adszor. Lezállított helyárrak, Lengyel Irén, Neményi Lili, László Andorral, Ihász Aladárral. Sorozat 351)

Péntek este 8-kor: Alexandra (Operett, 14 edszor, Karácsonyi Ili, Neményi, Ihász, Lászlóval. Bé letzfűnet. Sorozatszám 352)

Szombat d. u. 4-kor: Botosialta doktor és pártitűk (Ifjúsági előadás, igen csi helyárrakkal. Szentgyörgyi Istvánnal. Bevezető elő adást tart Kiss Ernő tanár. Sorozat 353)

Szombat este fél 9-kor: Marika (3-adszor. Táray Ferenc fellépésével. N pibérlet 108 sz. B. Sorozat 354)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Ezüstcsirák (Karácsonyi Ili, Neményi, László, Ihászsal. A III-ik felvonásban László Andor multó jelenete Pas-kás Béla zenekarának kísérete mellett. Lezállított helyárrak. Sorozat 355)

Vasárnap d. u. 6-kor: Marika (Táray fel lépésével. Rendes helyárrak. Sorozat 356)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Annabál (Lengyel Irén, László, Ihászsal. Rendes helyárrak. Napibérlet 109 sz. A. Sorozat 357)

Hétfő fél 8-kor: A szerelem és halál játéka (Táray fellépésével. Rendes helyárrak. Napibérlet 110 sz. B. Sorozat 358)

Hétfő 10-kor: Medgyaszay Vilma kabaré estje. (Igon mérekelten emelt helyárrakkal. Premierbérlet 54 sz. Sorozat 359)

Hölgyeim! Vetélkőrelezettség nélkül nézzék meg

IDEAL

nőkialap üzlet ajándékait. Selyem, szilág és szalmakalapok még sona nem létezett olcsó árért. Átalakításukat és formálásukat 43 óra alatt készítjük gyári árban.

Cluj, Calea Regale Ferdinand 8.

Harisnyákból husvélig 10% engedmény.

Hölgyek figyelmébe

Allandóan rektáron tartok saját készítményű **hasfűzőket**, amelyek már 250 leitől kaphatók.

Harisnyákból óriási választék. Husvélig 10% engedm.

soványító hasfűzőket

amely erős hölgyek részére valóságos soványító szert jelent

Melltartók 85 leitől fellebb.

Kézimunka osztá yomban mindenféle **kellm és gobelin munkák** kaphatók.

E. Rosenzweig, Str. Reg. Maria 6.

A Tordai Sörgyár Rt.

kiváló minőségű gyártmányai

A Királysör
közismerten a legjobb

GLORIA
dupla maláta tápsör utolérhetetlen

Mindenütt csak ezt kérje.

Kérjen mindenütt

Pierre
borotva-pengét.

A legjobb fémkeverék, a legtekéletesebb gyártmány. Garantált minőség. 1800

Tavaszi
ajándékok

megérkeztek

Neumann M.

férfi- és fiuruha-áruháza
Cluj, Piața Unirii (Főter) 14

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

CLUJ, PIATA UNIRII No. 7.

Saját tőkél: 48.000.000 lej.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsó-fehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed.

Áruaktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és Safe deposit. külföldi átutalásokat teljesít. Safe deposit.

Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 20% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Figyelem! Figyelem!

עֵתֶר מֵמֶת

magnagyobbítva és újra átalkítva 100 személy részére megnyitottam. Lakodalmak és bankettek rendezését játékosan vállalom.

Özv. GROSZ ADOLF NÉ, Oradea,
Str. Nicolai Jor a (Zs'dfa utca) 10. szám

A legolcsóbb

papírzacskó

kapható és megrendelhető Nadlernél, Cluj, Calea Do obanilor 16. Ugyanott egy ügyes és előreszorgó ügynök felvételek. 997

Varrónő házakhoz ajánlatok, otthoni varrást is cselelőn vállal. Cim a birodóban. 1004

Tisztviselőnő, 40 év 18-rúli kereskedelmi alkalmazott, egy tisztviselő ismerettségét keresi házasság céljából. Levéllet „Legeyen otthonunk” jellegre kiadó továbbít.

Lakótársnak vennék intelligens zsidó fiatalembert, különbejáratú, központi fekvésű szobámba. Ajánlatokat „Hivatalnok” jellegre a kiadóba.

Löbl Lajos!
Odorbeion film-eladás bizonytalan időre elhalasztva. Kerjessd. 1005

Találtatott egy tárcsa, Adolf Broermann névű szülő iratokkal, pénzzel. Igarólt tulajdonosa átruheti Erdélyi Simonnál, Cluj, Széchenyi-tér 40. 1008

Tökéletesen berendezett és felszerelt temesvári

gyár

mely luxus- és szükségleti cikkeket készít **szép haszonnal** előnyös feltételek mellett

eladó.

Felvilágosítás kapható Temesvár III Bulevarján Carol No I 52

Üzletelhelyezés miatt

minden elfozadható árban eladó: antik bútorok, **vitrinek, könyvszekrények** stb. **Márkás porcellánok, persa- és smyrna-szőnyegek.**

Rosenberger J. régiségkereskedésben
Cluj, Str. Memorandului (Unio-u) 25.

Lloyd Expr.

Telefon 419

ngoraszékek kaphatók!

Erdély legrégebbi és legmegbízhatóbb

zongora raktára

Cluj, Str. Saguna 14.

TRISKA I.

Szállít zongorát, pianót gyári árban, a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett. Több ezer elismerő irat megtekinthető. Vidékre szállítási költségeit a cég viseli.

Tánc- és művészlemez, beszélőgép raktáron.

Mégis csak legjobb a késnélküli

„IDEAL“

borotváló por mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert borotváló szer az arcot nem marja kellemes hatást hagy utána. — Ovakodjunk az értalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL“ Egyedüli készítője: felírása a valódi.

Reszing József fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Sigaretul-Marmarosi egyedüri Glanzman Adolf illatszertár Str. Bog Voda 40

Uj könyvek.

Bashkirtseff Maria naplója	190
" intim vallomásai I.	190
" " " kötve	312
" " " II.	225
" " " kötve	285
" " " III.	225
" " " kötve	285
Burroughs: A mars herceg öje	220
Andrej Bjeli: Az ezüst galamb	322
Courths M.: Mindent legyőz a szerelem	92
Bodoni: Husz év s	50
Hajnal László: Magas éjszaka (Versek)	100
Wilde: Salome	176
" Lady Windermare	132
Gogoly: Mirgorod I-II	264
Karinthy: Hököm színház	160
Zuccol: Kif Tebbi	230
Gorkij összegyűjtött munkái	176
Moliere összegyűjtött munkái	176
Lengyel Menyhét: Mária	110
Maupassant: Egy élet	311
Courths Mahler: Bo doz akarok lenni	88
" Az ig zi szerelem	132
Molnár Ferenc: Riviera (Vígjáték)	97
Csehov: A koldus	148
Knut: Benoni	176
Nyugat mércési füzet	80
Kovrig: Az új oroszország 1417-1925	528
Milliók könyve:	
Herceg: Férfiszív	35
Wells: Óriások	40
Sudermann: A rokkant	184
Stratz: Az óriás ökle	138
K. Zathurecky Bert: Az embergyűlölő	80
Dekobra: A hálókocsi angyala	220
G. Dávid Margit: A szerelem városa	150
Dumas: A három testőr	
I. A három testőr	
II. Husz év múlva	
III. Bragelome Vicomte	
IV. Agellone Vicomte	1200
France: A Föld élete	250
" " (kötve)	300
Günther: A szent meg a rajongója I-II	550
Jack London: Jack London élete	375
Jack London: A nagy ház asszonykaja	220
" Az éneklő kutya	220
Lagerlöf: He'ga. Marianna	132
" A császár	132
Milliók könyve: Bieder Haggard: A paván nő	30
Ossendowsky: Állatok, istenek, emberek	440
Móritz Zsigmond: Kivilágos kivirradtig	282
Pásztor Árpád: Végig az uton	176
Morris Rosenfeld: A nyomor daliból	150
Unamuno: A kód	132
Upton Sinclair: Az ács fiának neveznek engem	150
Tábory Róbert: Hóvár	44
Rider Haggard: Salamon király kincse	176
H. G. Wells: Ugh Lomi	106
" Az istenek eledele	150
(Kötve)	220
Zela: Claude vallomása	133
Euken: A jelenkori vallásbölcsélet főkérdései	151
France: A Föld élete	250
(Kötve)	300
Hevessy: A filmjáték esztetikája	246
Croca: A politika elemel	132
Curtius: Az új Franciaország irodalmi utörői	220
Molnár Antal: Az új zene	317
Román: Grafológia	242
Zilahi: Sz kácskönyv	317

Kaphatók az

Uj Kelet könyvosztályában,

utánvétellel vagy a pénz előzetes bekielése mellett

Ki akar érettségizni!

Összevont magánvizsgát tenni! Teljes anyagi felelősséggel előkészít a **Galgózi Tanintézet** Budapest, VIII. Mária Terézia tér 8 sz. III. 22.

Telefon: 2-28, 10-47

SZÉP NYOMTATVÁNY A LEGJOBB REKLÁM

Kadima=nyomda

Cluj, Strada Baron L. Pop No. 10

Készülnek

Könyvek, füzetek, lapok, folyóiratok, szármadásk és mindennemű bank és kereskedelmi nyomtatványok, díszes és művészi kivitelű levélpapírok, báli és esküvői meghívók, cégkártyák, névjegyek stb.

Erdély legmodernebb betűanyaggal felszerelt nyomdája

Kérjen ajánlatot

Berkesztőség hivatal és ny...
Suj-Kolozsvár, t. Pop (Brassa...
Telefon...
Értek. és kiad...
977, 228 és...
Es. N. Sz. —
Egy szám ára p...
ron és vidéken...
Bukarestben —

1926 április

Dunky
Legprecízebb ó

Elsőre
Cluj, Piața

Ez a két s...
román valután...
amely szerint...
alapján beföld...
lantásra külön...
nyabb árfolyan...
a lej, mert h...
netében inká...
a fokmérőj...
beföld ehhez...
gazodni. Nalu...
történik és ah...
Zürich után, a...
rint, hogy a b...
a román valut...
A kormány...
kommunikációj...
ráta, hogy a...
nyu republiká...
támadásban j...
állapítható, ho...
na objektive f...
alpokon nyug...
enség elképzel...
semmiféle érde...
és Béctől Lo...
ellen támadjan...
lentmond az i...
tek lejárfolya...
hogya tényle...
taná most a le...
ban Zürichben...
Ezek után d...
hogy melyek...
tékének súlye...
kétségtelenül...
kereskedelmi...
hosszu évek f...
dését, másodsz...
töke beözönlés...
kell keresni, h...
kevésbé az or...
ban A három...
harmadik az...
helyzetét. Ho...
míleg indokolt...
kedelem és a...
azt látja, hogy...
ben, a kormány...
kedelmet, a p...
sújtja, de ezze...
ditják elő.

Más kérdé...
ez a bizalmatl...
mely tele var...
iparral és mo...
tartozik azok...
gazdasági kris...
ségének. Rom...
daságpolitikár...
nyedés, a nyo...
jólét fog ker...
következésétől...
tartanak, sem...
tudvalevő tén...
nagyobbodás...
a bankjegyfor...
De nem is fo...
kérdése, mert...
állam sem ren...
tel, amelynek